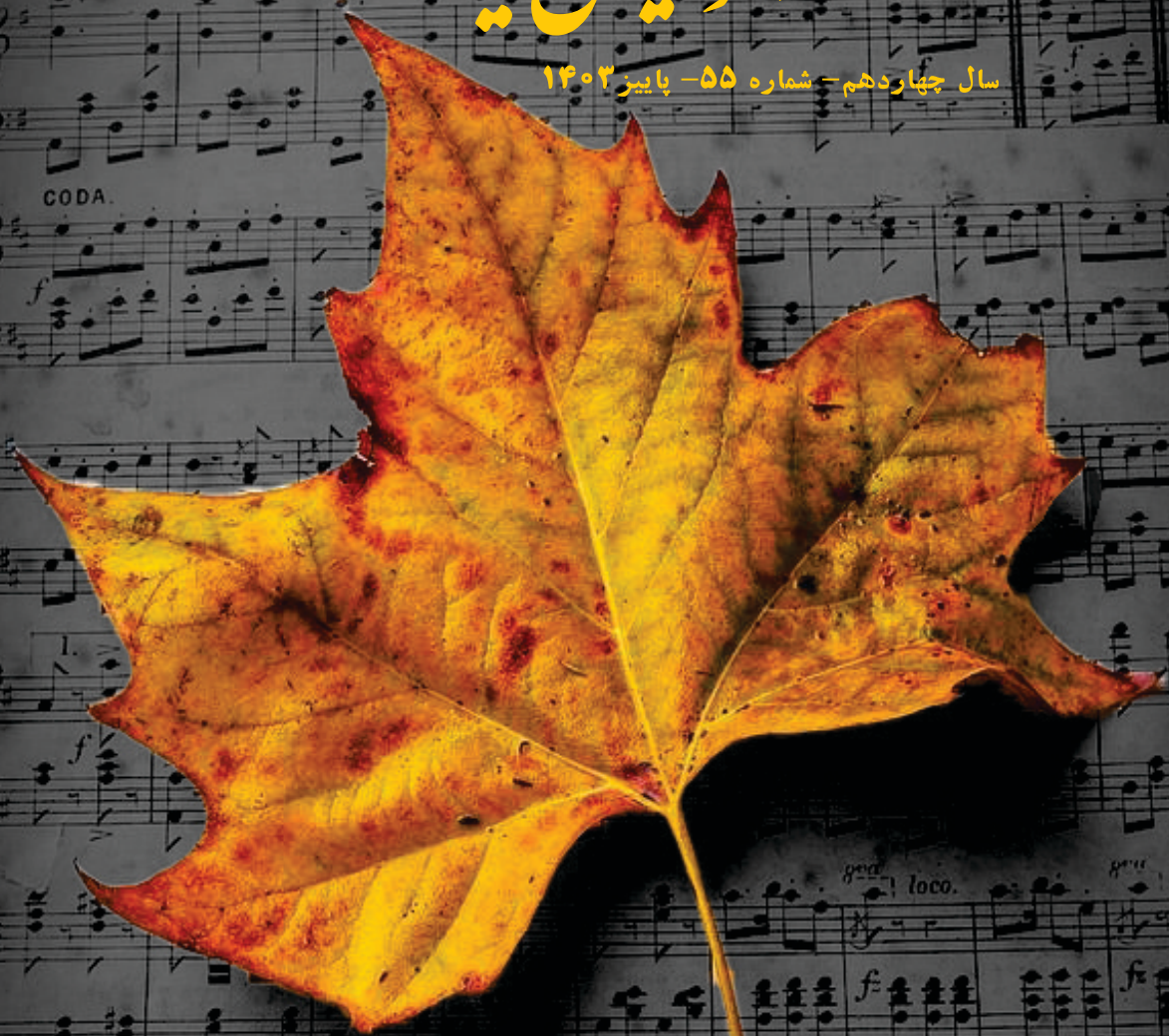

فصلنامه خانه موسیقی ایران

سال چهاردهم - شماره ۵۵ - پاییز ۱۴۰۲

تلخی‌های مکرر

شب چله به روایت خانه موسیقی

برنامه‌های فستیوال کلارا

دیدگاه علی تجویدی درباره واژه دستگاه

یادمان فرمان مرادی

برآمد

فهرست

- تلخی‌های مکرر / ۲
- شب‌چله به روایت خانه موسیقی ایران / ۳
- نشست رسانه‌ای نهمین فستیوال «پیانو کلارا» برگزار شد / ۵
- حضور معاون هنری در محل خانه موسیقی / ۷
- برگزاری سمینار پژوهشی «شناخت موسیقی ایرانی» / ۸
- مراسم نکوداشت میلاد کیایی به مناسبت هشتادمین سال تولد / ۹
- بخشی‌ها حافظان حقیقی عشق و اخلاق / ۱۱
- مرادی به تنهایی بخشی از تاریخ موسیقی بود... / ۱۳
- پایان خوش ششمین جشنواره ملی موسیقی امیرجاهد / ۱۴
- گپ‌وگفت با هنرمندان / ۱۶
- کارکرد موسیقی در اشعار حافظ / ۲۰
- دیدگاه علی تجویدی درباره واژه دستگاه در موسیقی ایرانی / ۲۲
- اعتراض خانه موسیقی نسبت به مشکلات اخیر هنرمندان / ۲۴
- بیانیه خانه سینما، تئاتر و موسیقی ایران در پی تصویب قانون حجاب و عفاف / ۲۵
- خبرها / ۲۶
- گذری بر اجرای کنسرت ارکستر سمفونیک منظومه سیمرغ / ۲۹
- به مناسبت برگزاری کنسرت گروه نوای آفتاب / ۳۰
- الگوهای ردیف میرزا عبدالله / ۳۱
- مسافران فصل پاییز / ۳۲

فصلنامه داخلی خانه موسیقی ایران

سال چهاردهم - شماره ۵۵ - تابستان ۱۴۰۳

سرمدبیر: حمیدرضا عاطفی

دبیر تحریریه: بهجت فرشته

همکاران: اعضای هیئت مدیره کانون پژوهشگران

ویراستار: صبا بهداد

گرافیک و صفحه‌آرایی: عادلہ رئیسی شاد

خانه موسیقی شماره ۱: خیابان فاطمی غربی - نرسیده به جمالزاده - شماره ۲۷۰ - تلفن: ۶۶۹۱۷۷۱۱

www.iranhmusic.ir

* دیدگاه نویسندگان فصلنامه الزاما مبین موضع رسمی نهاد خانه موسیقی نیست.

*حمیدرضا عاطفی

است از واقعیت موضوع بی اطلاع هستند و از آنجا که برای فعالان فرهنگی ارزش و اعتبار خاصی قائلند و به دور از شان یک هنرمند می‌دانند که مطلبی آن هم در معرض عموم، خلاف واقع بیان کند؛ لاجرم اینگونه حرف‌ها را ممکن است باور کنند... هرچند خورشید برای همیشه پشت ابر نمی‌ماند.

به هر روی خانه همواره از پاسخ به این دروغ‌ها و تهمت‌ها اجتناب داشته است مگر اینکه این سهوها (با امید به اینکه سهوی باشد) به عمد مبدل شود و اعضا و مخاطبان از خانه بخواهند که واقعا اگر چنین نیست چرا پاسخ نمی‌دهید.

از سوی دیگر شاید اساسا این پرهیز خانه از پاسخ به اتهامات است که برخی از دوستان را جری و پرانگیزه کرده باشد که هر از گاهی اتهاماتی تازه مطرح کنند! اما به نظر می‌رسد باید دوستانه به این عزیزان گوشزد کرد که با این کار در واقع به سر شاخ نشسته و بن می‌برید... تضعیف نهاد صنفی تضعیف فلان شخص و فلان مدیر نیست؛ تضعیف صنف، در اصل تضعیف یک قشر فعال و تاثیرگذار جامعه است و قطعاً دود آن به چشم همگان خواهد رفت؛ باید همه باید بدانیم که این دست کارها هیچ نفع جمعی و شخصی نخواهد داشت ... البته که با گذشت زمان نیز همه چیز آشکار خواهد شد.

در فصل پیش رو که فصل زمستان است علاوه بر نشست‌های ماه چند رخداد مهم داریم که شب موسیقی خانه که بعد از پنج سال عدم برگزاری قرار است در اسفند ماه برگزار شود از اتفاقات مهم موسیقایی کشور خواهد بود و همچنین برگزاری فستیوال پیانو کلارا (دی ماه ۱۴۰۳) که از جشنواره‌های بسیار خوب و تاثیرگذار در حوزه‌ی نوازندگی کلاسیک پیانو است.

امیدواریم در این فصل با همکاری و همیاری تمامی پیشکسوتان، اعضای محترم و هنرمندان دغدغه‌مند، اتفاقات خوبی برای موسیقی کشورمان رقم بزنیم.

در روزگار فعلی سرعت اتفاقات در حوزه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی، هنری و... آنقدر افزایش یافته که گذشت یک فصل به اندازه‌ی یک سال و بلکه بیشتر در ذهن تاثیرگذار است ولی متأسفانه ما همچنان در حال مجادله و چالش با مسائلی کهنه هستیم! مسائلی که گویی قرار نیست هیچگاه حل و فصل شوند.

در فصل پائیز امسال اتفاقات تلخ و شیرین بسیاری رخ داد که جای تامل دارند. چالش‌ها و حواشی انتخاب مسئولان و مدیران فرهنگی کشور، برگزاری کنسرت‌های فراوان پاپ - و اندکی غیر پاپ- که در آن میان کنسرت باشکوه "قاف" اثر فرهاد فخرالدینی، کنسرت پر هیاهوی "کاروانسرا" و کنسرت گروه نوای آفتاب از جمله مواردی بود که جای تامل داشتند.

رخدادها و نشست‌های ماهانه که چند ماهی به صورت منظم انجام می‌شود در زمره‌ی فعالیت‌های پاییزی خانه با اجراها و حضور گرم اعضا و هنرمندان تشکیل شد و مراسم ویژه‌ی شب چله که اجراها در ژانرهای مختلف همراه با نقالی دو کودک مسلط به اجرای نقالی شور و شغف خاصی به این مراسم داد. اما تلخی‌های مکرر همچنان وجود دارند حالا چرا مکرر؟! مکرر برای اینکه معمولا این اتفاقات عین هم و یک شکل رخ می‌دهند و پایه و اساس اغلب آن‌ها هم "دروغ" و خلاف واقع گفتن است! موضوعی که همواره و همیشه در تاریخ وجود داشته است!

دروغ‌های مکرر همچنان به عنوان تلخی‌های مکرر رخ می‌نمایند...

شما فرض کنید یکی از بزرگان سال‌ها تحت حمایت بیمه‌ای خانه بوده اما بعد از درگذشتش عنوان شود که خانه او را نمی‌شناخته و بیمه نبوده است! خب آیا این دروغ آشکار (با وجود اسناد و مدارک موجود) از زبان فردی که به نوعی خود وی هم عضوی از جامعه‌ی به اصطلاح فرهنگی و موسیقی است، تلخ نیست؟ شاید برای همگان انگیزه‌ی اینگونه دروغ‌ها مشخص و معین باشد اما قطعاً و حتماً عده‌ای ممکن

«شب چله» به روایت خانه موسیقی ایران

موسیقی امروز هیچ نسبتی با تمدن کهن ایرانی ندارد

کتب ارزشمند و آیین‌های باشکوه ایرانی صحبت می‌کنیم.

این هنرمند افزود: بنابراین آنچه که طی این سال‌ها خیلی رایج است تاکید بر آئین‌های ایرانی و نگهداشتن آن است چراکه مردم طی این سال‌ها احساس کردند که افراد و فرهنگ‌های مهاجمی قصد دارند، آئین‌های ایرانی را کمرنگ کنند. بنابراین بخشی از این موضوع یک واکنش است اما واقعیت این است که بیاییم و ببیندیشیم که تا چه میزان وضعیت و معدل فرهنگی جامعه امروز ما با آن تمدن کهن نسبت دارد؟

او با طرح این پرسش که آیا جامعه امروز ما با فرهنگ و تمدن چند هزار ساله نسبتی دارد؟ گفت: من به جرات می‌گویم، متأسفانه موسیقی که امروز در جامعه ساری و جاری است هیچ نسبتی با آن تمدن کهن ندارد. بنابراین چنین مسئله‌ای رسالت ما را سنگینتر

مراسم «شب چله» ۲۸ آذر ماه با استقبال هنرمندان عرصه موسیقی در این خانه برگزار شد. حافظ‌خوانی، اجرای موسیقی‌هایی از نواحی مختلف ایران و نقالی بخش‌هایی از این مراسم بود.

برنامه «شب چله» با اجرای دونوازی صابر القاصی و حسین مرادی هنرمندان لرستانی آغاز شد. در ادامه حمیدرضا نوربخش مدیرعامل خانه موسیقی ایران ضمن خوشامدگویی به حاضران گفت: یکی از فلسفه‌های مهم «شب چله» همین دورهم بودن و معاشرت دوستان با یکدیگر است به خصوص در روزگار کنونی که به دلیل مشغله‌ها و گرفتاری‌های همگان فاصله‌ها بیشتر شده است.

او با بیان اینکه ایران تنها مرزهای جغرافیایی نیست، عنوان کرد: وقتی از ایران سخن می‌گوییم از خاک و یک سری بنا نمی‌گوییم بلکه از تمدنی کهن، آثار و

حمیدرضا نوربخش:
**چه میزان وضعیت و
معدل فرهنگی جامعه
امروز ما با تمدن کهن
ایرانی نسبت دارد؟**

بهتر است از چله به جای یلدا استفاده کرده تا فرهنگ خود را اشاعه دهیم و سعی کرده ایرانیت حفظ کنیم. نقالی گروه نقالان خانه‌موزه دکتر معین و استاد امیرجاهد به سرپرستی الهه تاجیک با اجرای

سارینا صیفی و برسان علیزاده بخش بعدی این مراسم بود. در ادامه سپیده جندقی و مهران مهرنیا به اجرا و نوازندگی تار پرداختند. سپس نوازندگی کمانچه و دو تار توسط سارا علیزاده از مازندران اجرا شد. نوازندگی ویولون توسط دریا روحی استعداد برتر ششمین جشنواره ملی امیرجاهد بخشی از این مراسم بود.

همچنین شیرین محمدی تنبورنواز و خنیاگر کرمانشاه و محسن کریمی دوتار نواز تربت جام نیز در این مراسم اجرا داشتند.

حسن ختام این برنامه نیز به گروه سیمره به سرپرستی مهران غضنفری با نوازندگی تار توسط احسان قاسمی و کمانچه با صابر القاصی و تنبک توسط حسین مرادی از لرستان اختصاص داشت.

طی این مراسم قرعه‌کشی میان حاضران انجام شد که برای برندگان بیتی از حافظ قرائت و توسط استاد سیدمحسن میرحسینی عضو شورای عالی انجمن خوشنویسان خطاطی می‌شد.

می‌کند. آئین‌های ایرانی ظرف‌هایی هستند که مظلوفی نیز داشته‌اند. به این معنا که این آئین‌ها بهانه‌ای بوده برای آن مظلوف. نوربخش در ادامه یادآور شد: اگر گفته‌اند در شب چله فال حافظ بگیرید یا شاهنامه

بخوانید یعنی بیابید و با این آثار ارزشمند آشنا شوید. بنابراین اگر ما بخواهیم روی یک آئین یا مناسبتی تنها به عنوان یک اسم تاکید کنیم ارزشی ندارد. ما موسیقی ارزشمندی داریم، حافظ، سعدی، مولانا، فردوسی و انبوهی آثار گران‌بها که آن‌ها به عنوان میراث به ما رسیده و ما باید به فرزندان و جوان‌ها منتقل کنیم.

در ادامه داریوش پیرنیاکان رئیس هیأت مدیره خانه موسیقی ایران، درخصوص واژه «یلدا» که کاربردی نادرست دارد، توضیح داد و گفت: به جای «یلدا» باید از «چله» استفاده شود و متأسفانه این واژه طی این سالیان اشتباه به کار برده شده است. یلدا لغتی سریانی است و از مسیحیت سریانی به معنای زایش و میلاد وارد فرهنگ ما شده است.

او با تاکید بر اینکه بهتر است ما ایرانی‌ها برای حفظ آئین‌هایمان از واژه چله استفاده کنیم، اظهار کرد: در فرهنگ ایرانی درفصل تابستان نیز چله تموز داریم و

فستیوالی با استانداردهای بین‌المللی

نشست رسانه‌ای نهمین فستیوال «پیانو کلارا» برگزار شد

نشست خبری نهمین دوره فستیوال رقابتی «پیانو کلارا» با حضور حمیدرضا نوربخش مدیرعامل خانه موسیقی ایران، کلارا بوکچاوا مدرس و نوازنده پیانو و اهالی رسانه صبح دوشنبه ۱۲ آذر ماه در سالن اجتماعات خانه موسیقی ایران برگزار شد.

پیش از تاریخ ۲۰ دی ماه انجام خواهد شد و به شرکت‌کنندگان اطلاع‌رسانی خواهد شد. از آنجا که اکثر متقاضیان دانش‌آموز هستند و برخی نیز از شهرستان‌ها به تهران می‌آیند جلسات حضوری داوری در تاریخ‌های ۲۵ و ۲۷ دی ماه برگزار خواهد شد که مشکلی برای این عزیزان و خانواده‌هایشان ایجاد نشود. مدیرعامل خانه موسیقی ایران ضمن اشاره به اینکه متقاضیان می‌توانند برای ثبت‌نام به سایت خانه موسیقی ایران مراجعه کنند، یادآور شد: این فستیوال برای پنج گروه سنی برگزار می‌شود که در هر گروه سنی سه برگزیده خواهیم داشت. جایزه نفر اول ده میلیون تومان، نفر دوم پنج میلیون تومان و نفر سوم سه میلیون تومان در نظر گرفته شده است.

او همچنین افزود: برگزیدگان این فستیوال از حمایت‌های خانه موسیقی ایران برخوردار خواهند شد

در ابتدای این برنامه حمیدرضا نوربخش گفت: همانطور که مستحضرد فستیوالی به همت خانم کلارا بوکچاوا استاد برجسته و نوازنده پیانو از کشور گرجستان که بیست و سه سال است در وطن ما هستند برگزار می‌شود.

خانم کلارا در طول مدت حضور در ایران در امر تدریس پیانو برای گروه‌های سنی مختلف بخصوص کودکان بسیار تاثیرگذار هستند و شاهد بوده‌ایم در سال‌های گذشته استعدادهای درخشانی در این زمینه ظهور و بروز کردند و فعالیت می‌کنند. این موضوع برای ما ظرفیتی ایجاد کرده است و امیدوارم ادامه‌دار باشد. او با بیان اینکه این فستیوال از سال گذشته با همکاری خانه موسیقی ایران برگزار می‌شود، اظهار کرد: اختتامیه نهمین دوره این فستیوال ۲۸ دی ماه در فرهنگسرای نیاوران برگزار می‌شود. انتخاب اولیه

و آن‌ها را تا معرفی به ارکستر سمفونیک و ارکستر ملی رها نخواهیم کرد. نوربخش طی سخنانی عنوان کرد: معضلی که وجود دارد این است که استعدادها و هنرمندان شاخصی که در جشنواره‌ها رقابت می‌کنند پس از برگزاری آن رویداد رها می‌شوند و دیگر اثری از آن‌ها نمی‌بینیم که نباید اینگونه باشد. باید این افراد ساماندهی و به ظرفیت کشور افزوده شوند.

او در بخشی از این نشست گفت: موسیقی در ایران وضعیت تثبیت شده‌ای ندارد و متأسفانه در این زمینه مظلوم واقع شده است. ما هم در این سال‌ها به عنوان صنف و نهاد پیگیری‌ها، جلسات، تعامل و برنامه‌ریزی‌هایمان را انجام دادیم تا بتوانیم در بهبود شرایط کارهایی را انجام دهیم. در این راه وقتی شورای عالی انقلاب فرهنگی به موسیقی ورود پیدا می‌کند، می‌تواند نشان‌دهنده امیدواری‌هایی باشد. کما اینکه در این حوزه ما شاهد تدوین سند موسیقی بوده‌ایم که می‌تواند با تمام انتقاداتی که ما هم به آن داریم دربرگیرنده وجوه ارزشمندی باشد و نشان‌دهنده قدم‌هایی برای پذیرفته شدن هنر موسیقی است.

فرآیندی که حتی وزارت آموزش و پرورش را به رعایت نکاتی در حوزه تربیت شنوایی ملزم کرده که می‌تواند در برگیرنده ابعاد مختلفی هم باشد. البته که ما شاهد ناهنجاری‌هایی در این زمینه هستیم که هنر موسیقی را با چالش مواجه کرده است.

نوربخش همچنین افزود: امیدوارم با سرعت تکنولوژی خیلی از مسائل در موسیقی حل شود و ما شاهد اتفاقات موثری در عرصه موسیقی باشیم. مسیری که می‌تواند در تشکیل کنسرواتوارهای مختلف نیز نقش

داشته باشد.

کلارا بوکچاوا طی سخنانی گفت: نام این جشنواره برگرفته از اسم من نیست بلکه فستیوالی با این نام در کشور بلژیک برگزار می‌شود و دیدم بهتر است که این جشنواره در ایران نیز برگزار شود. امیدوارم سازهای دیگری همچون ویلن نیز به این جشنواره اضافه شود. در ابتدا این فستیوال را برای شاگردان خودم برگزار کردم اما در ادامه این فستیوال بزرگتر شد و اکنون از سراسر ایران هنرمندانی در آن شرکت می‌کنند. او در ادامه یادآور شد: فستیوال پیانو کلارا براساس استانداردهای بین‌المللی در پنج رده سنی شش تا نه سال، ده تا سیزده سال، سیزده تا شانزده تا نوزده سال و نوزده تا بیست و چهار سال برگزار می‌شود. فکر می‌کنم بهتر است از سن ۲۴ سال بیشتر در این جشنواره حضور نداشته باشند.

کلارا بوکچاوا درباره حمایت از برگزیده‌های جشنواره نیز گفت: هر سال بچه‌ها را به گرجستان می‌برم که با ارکستر سمفونیک اجرا کنند. ولی خیلی خوشحال می‌شوم آن‌ها را به گرجستان نبرم و همینجا بتوانند اجرا کنند. بچه‌های ایران خیلی باهوش هستند ولی یک معلم خیلی سختگیر می‌خواهند که درست کار کنند. ما در گرجستان ۱۶ سال درس می‌خوانیم تا بتوانیم در موسیقی به جایی برسیم ولی در ایران اینگونه نیست. در آنجا ما اصلاً مدرسه خصوصی نداریم و کسی اجازه ندارد آموزشگاه خصوصی داشته باشد. این هنرمند درباره هیئت داوران عنوان کرد: آقای تقی ضرابی استاد دانشگاه هنر، خانم سودا جعفرآوا استاد دانشگاه و خودم عضو هیئت داوران این رویداد هستیم.

خانه موسیقی ایران برگزار می‌کند

نهمین فستیوال پیانو کلارا

دو ماه تا اجرا
خرمهرای ناوران

برای پنج رده سنی

iranmusic.ir

انتهای خیابان بسدرا، روبروی پارک ناوران، سدان ناوران (بافت)

نادره رضایی معاون امور هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۲۶ آبان ماه از خانه موسیقی ایران بازدید کرد.

نوربخش نیز درخصوص استفاده از نسل جوان در ترکیب هیئت مدیره خانه موسیقی ایران گفت: آنچه مجموعه‌های صنفی تا الان به آن رسیده‌اند و تجربه کرده‌اند، این است که برای پیشبرد اهداف بهتر است پیشکسوتان، شناخته شده‌ها و چهره‌ها در صنوف باشند تا امور بهتر پیش برود. مسئله دیگر این است که متأسفانه در امور صنفی، داوطلب‌چندانی نداریم و با اینکه در انتخاباتمان از بعضی افراد خواهش می‌کنیم که به ما بپیوندند اما یا آن‌ها علاقه‌ای ندارند و یا اینکه فکر می‌کنند که نفعی در آن نیست و اولویت‌های دیگر دارند.

این هنرمند در پایان صحبت‌هایش اظهار کرد: امیدواریم با حضور، جدیت و سرعت شما به این موضوعات توجه شود و ما هم در کنارتان هستیم و قاعدتاً باید باهم برای رفع مسائل و مشکلات هنرمندان تعامل داشته باشیم. طی این ادوار گاهی این تعامل خوب پیش رفته است و در دوره‌هایی نیز دوستان کم لطفی داشته‌اند.

اعضای دیگر هیئت مدیره از جمله داریوش پیرنیاکان، حمیدرضا عاطفی، زیدالله طلوعی، حمیدرضا اردلان، آذر هاشمی، هنگامه اخوان و داوود گنجه‌ای نیز با خوشامدگویی به نادره رضایی معاون هنری، اظهار امیدواری کردند که با همکاری مابین خانه موسیقی و معاونت امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مشکلات هنرمندان رو به کاهش رود.

معاون هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اظهار کرد: نگاه من رو به آینده است و برای همین همه باید دست به دست یکدیگر دهند. لازمه کار صنفی و تشکلی بخصوص در ایران عشق است و این موضوع را سعی می‌کنم بیشتر در عمل نشان دهم که در این مسیر حتماً با صنوف و انجمن‌ها تعامل خواهیم داشت. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تأکید بر همکاری صنوف دارد و از وجه نظارتی کم می‌کند تا صنف نیز این مسئولیت را بپذیرد. ما آمادگی این را داریم مجوزها را به صنوف بسپاریم.

او همچنین عنوان کرد: در جشنواره‌های پیش رو فضایی منطقی و معقول در موسیقی داریم و شما هم می‌توانید به جشنواره کمک کنید. ما باید گره‌گشایی و حمایت کنیم و وارد حوزه راهبری و سیاستگذاری شویم. در ادامه حمیدرضا نوربخش مدیرعامل خانه موسیقی ایران گفت: مشکلات حوزه هنر کم نیست، یادآور شد: خانه موسیقی ایران نزدیک به هفده هزار نفر عضو دارد که به جرات می‌گویم که بیش از نیمی از این تعداد زیر خط فقر هستند. به زحمت می‌توان گفت که پانصد- ششصد نفر از هنرمندان موسیقی فعال حوزه اجرا هستند و بخش عظیمی از هنرمندان به ناچار به حوزه آموزش روی آورده‌اند، در صورتیکه نباید اینگونه باشد.

او ضمن اشاره به مسائل معیشتی هنرمندان، یادآور شد: موسیقی نواحی ما، وضعیت خوبی ندارد و موسیقی سنتی نیز دوره احتضار را می‌گذراند. این روند در حال نازلتر شدن است و از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌خواهیم که نگاه حمایتی و سیاستگذاری داشته باشد.

حضور معاون هنری
در محل خانه موسیقی

موسیقی ایران عنصر و ظرفیت ملی این سرزمین است

او در ادامه با این اشاره که سال آینده، صد و بیستمین سال ضبط صفحه گرامافون در ایران است، اظهار کرد: مطالعات صفحات گرامافون برای مطالعه موسیقی دستگاهی است و جالب است که فقط در همان سال ۱۲۸۴، حدود ۲۴۳ قطعه ضبط شد. دستگاه پیش از آنکه تعدادی گوشه باشد، شامل لایه‌های پنهان‌تری است به نام آواز (مُد) و گوشه‌ها دارای عناصر فرمال هستند که می‌توانند در آوازهای مختلف اجرا شوند.

این ردیف‌دان افزود: دستگاه حاصل تغییرات ۷۰۰ ساله در ایران فرهنگی است و با کشورهای خاورمیانه ریشه‌های مشترک وجود دارد و بعضاً نام گوشه‌ها یکی است مانند دوگاه و سه‌گاه و این یعنی از حوزه ایران فرهنگی به آنجا رفته است.

سالک ادامه داد: در سده اخیر به ساختارهای مُدال پنهان هم گوشه می‌گوییم. آواز یا مُد بدون گوشه و گوشه بدون مُد قابل اجرا نیست. طبق رساله هفت دستگاه موسیقی ایرانی اثر میرزا شفیق گوشه متشکل از شعر با وزن عروضی، نغمه با وزن آزاد و تحریر است. برخلاف آنچه قبلاً می‌گفتند گوشه‌ها نامحدود و مُدها محدود هستند و در هفت دستگاه ۳۰ گوشه و ۱۲۰ مُد است. پس شاه‌گوشه یا گوشه مهم و غیرمهم نداریم و این حاصل پژوهش‌های غیرشنیداری است. او در پایان، آواز راک در دستگاه ماهور را با سه‌تار اجرا کرد.

سپس «علی بهرامیان» با موضوع «اهمیت شناسایی مآخذ موسیقی ایران در قرون نخست پس از اسلام» به ایراد سخن و متن‌خوانی پرداخت. سخنران بعد، «فرزانه مجریان»، نوازنده سنتور و مدرس دانشگاه با عنوان «تعزیه در گیلان: طبقه‌بندی و تحلیل مشاهدات میدانی» صحبت کرد.

او با این اشاره که تعزیه قسمت‌هایی مانند درآمد، اوج، فرود و موسیقی ریتیمیک و متشکل از مناجات نوحه‌خوانی، وداع، رزم و رجز و شهادت است، بیان کرد: تعزیه اجرای موسیقی است که به مدد ادبیات، روایتی موسیقایی انجام می‌دهد و ما با نمایش روبه‌رو نیستیم بلکه با اجرای موسیقایی مواجهیم.

سمینار پژوهشی «شناخت موسیقی ایرانی» به مناسبت روز ملی پژوهش، با همکاری انجمن موسیقی ایران، خانه موسیقی ایران و خانه کتاب دبا، به دبیری نوید وزیری، غروب یکشنبه، ۲۵ آذر در مرکز دائره‌المعارف بزرگ اسلامی برگزار شد.

در آغاز «احمد مسجدجامعی»، قائم‌مقام مرکز دائره‌المعارف بزرگ اسلامی از قدمت پنج‌هزار ساله موسیقی در ایران گفت: در کشفیات باستان‌شناسی شوش الواحی باقیمانده که کسانی را در حال نواختن ساز نشان می‌دهد. حضور موسیقی در فرهنگ ایران در دوره‌های مختلف استمرار پیدا کرد و به همین سبب کشور ما را به شعر و موسیقی می‌شناسند و این دو با هم درهم آمیخته هستند. داستان سرایش شعر «بوی جوی مولیان» آدم‌الشعرا ابو عبدالله رودکی برای امیر بخارا، ظرفیت موسیقایی ایران در آن روزگار و کاربردش در شعر را اثبات می‌کند. این ظرفیت نهفته شعر و موسیقی است.

او در ادامه گفت: موسیقی همان قدر که با شعر درآمیخته است، با ریاضیات نیز چنین است. اگر موسیقی ما ماندگار است، چون فلسفه و حکمت و نظریه در پس آن وجود دارد. در نتیجه موسیقی یک علم در ابعاد مختلف است. موسیقی ایران عنصر و ظرفیت ملی این سرزمین است که باید به آن توجه بیشتری کنیم. نباید از داشته‌های ملی غافل شویم و باید به آن بها دهیم.

گمان نکنید این میراث کم‌ارزش است. در ادامه «سلمان سالک»، نوازنده تار و سه‌تار و استاد دانشگاه با عنوان «بازشناسی مفهوم دستگاه در موسیقی ایرانی: جستاری در وجوه ممیزه «گوشه»» برای حاضران صحبت کرد: اولویت پژوهش موسیقی پرورش شنیداری است. کسانی که در این زمینه فعالیت می‌کنند، چیزهایی را سلیقه‌ای حذف کرده‌اند در نتیجه پژوهش موسیقی چندان رضایت‌بخش نیست. این مهم نیاز به آموزش و پرورش دارد. پژوهش اگر به قصد رفع ابهام باشد مؤثر است و در این حوزه نیاز به این دست پژوهش‌ها داریم..

اگر بچه‌خوانی نکرده بود، مورد توجه قرار می‌گرفت اما امروزه این ساختار در قالب‌های آوازی مذهبی دیده نمی‌شود.

پایان این سمینار، اجرای موسیقی کلاسیک ایرانی براساس معیارهای مکتب صبا بود که توسط طینوش بهرامی نوازنده تار؛ رضا صدرالدینی نوازنده تمبک؛ علیرضا میرهاشمی نوازنده کمانچه؛ کاوه شفیعی نوازنده سنتور و علیرضا گلبانگ خواننده اجرا شد.

البته از ساختار اجتماعی تأثیر پذیرفته است و حتی چنان نفوذ داشت که در طول تاریخ حاکمان با همکاری گروه‌های تعزیه می‌کوشیدند خود را تطهیر کنند. مجریان خاطر نشان ساخت: در گذشته رأس هرم آن، میرزا یا تعزیه‌گردان و سپس شبیه‌خوانان و مخالف‌خوانان و در انتها هم مخاطبان این هرم را می‌ساختند و حتی مردم برایش نذر می‌کردند. اما چرا پس از انقلاب جنازه‌ای از تعزیه باقی ماند چون آن هرم تغییر یافت و اگر کسی شبیه‌خوانی می‌کرد،

مراسم نکوداشت میلاد کیایی به مناسبت هشتادمین سال تولد

رشته محبت استاد

به مناسبت هشتادمین سالگرد زادروز میلاد کیایی آهنگساز، مدرس و نوازنده پیشکسوت سنتور، مراسم نکوداشتی ساعت ۱۸ چهارشنبه ۴ مهر ماه در سالن استاد شهناز خانه هنرمندان ایران برگزار شد. در ابتدای این مراسم پس از پخش نماهنگی از فعالیت‌های این هنرمند، از حمیدرضا نوربخش مدیرعامل خانه موسیقی ایران برای سخنرانی دعوت شد.

نوربخش ضمن خیرمقدم به حاضران و تبریک زادروز میلاد کیایی، طی سخنانی عنوان کرد: سالیانی است که رشته محبت استاد میلاد کیایی بر گردن ما افکنده شده و هر جا که می‌رود با خود می‌کشاند. من هم آرزو می‌کنم عمرشان دراز باشد همراه با سلامتی و عزت روزافزون.

او همچنین افزود: وجه بارز بسیاری از هنرمندان موسیقی جنبه هنر موسیقایی آنهاست اما بعضی از افراد هستند که شعاع وجودیشان گسترده‌تر است. کیایی ضمن اینکه یک مدیر باسابقه و تجربه هنریست، هنرمند برجسته‌ای هم در نوازندگی سنتور و هم آهنگسازی است و استاد، یک پژوهشگر ارشد در جهت شناخت و ساخت این ساز نیز هست. کیایی ذهن دقیق و نقادی دارد و اهل مطالعه، کتاب و قلم است و حافظه بی‌نظیری دارد. مدیرعامل خانه موسیقی اضافه کرد: من کمتر کسی رو مثل او دیده‌ام. ایشان خاطراتی حتی از پنجاه سال پیش را به خوبی به یاد دارد. او دو کتاب ارزشمند «راز آشکار» و «دل به دریا زدن» تالیف کرده است که اگر تورقی کنید، متوجه خواهید شد که گذشته‌های دور را با دقت و جزئیات در آن ذکر کرده است.

کیایی یک انسان خوش قلب، مهربان و مهرگستر است.

او در پایان سخنانش افزود: ما در بعضی داوری‌ها از استاد کیایی خواهش می‌کنیم در خدمتشان باشیم، همیشه

نوربخش: کیایی شعاع وجودی گسترده‌ای دارد

سر یک چیز با ایشان بحث می‌کنیم؛ زمانی که می‌خواهیم جمع‌بندی کنیم آقای کیایی با رتبه‌بندی و درجه‌بندی افراد مسئله دارد و نگاهی تشویقی به نوجوان‌ها و جوان‌ها دارد و ترجیح می‌دهد راهنمای آن‌ها باشد و راهی برایشان باز کند.

پس نوازندگی سنتور توسط صدرا پیشدادی و نوازندگی تنبک توسط کوروش بزرگ‌پور، کلیپی از مصاحبه‌ای با میلاد کیایی پخش شد.

در ادامه امیر صبور رییس امور فرهنگی و هنری ایرانیان مقیم نیویورک با بیان اینکه چنین شبی مصادف با تولد میلاد کیایی معتنم و به یادماندنی خواهد شد، گفت: او در خانواده هنرمندی رشد کرده، پدرش گرگین کیایی و برادرانش ایرج و بهمن کیایی و این خانواده اهل فرهنگ و ادب هستند. شاهرخ نادری از قول تمام هنرمندان می‌گوید استاد کیایی در بزرگواری و رفتار نمونه است.

او همچنین افزود: استاد کیایی تنها هنرمندی هستند که تقریباً با تمام خوانندگان ایران ساز زده است. کارهای فرهنگی او در دو جلد کتاب منتشر شده است. این دو کتاب ارزش چندین بار خواندن دارد. آخرین هنرمندی که ایشان با او کار کرد آقای گلپایگانی بود. در طول سال‌ها کیایی مشخص می‌کرد که آقای گلپایگانی در چه گامی بخواند. من افتخار داشتم از آنها دعوت کنم به نیویورک تشریف بیاورند و کنسرت‌های بسیاری در سراسر آمریکا داشته باشند. کیایی هنرمندی است که هفت سال از زندگی‌اش را پای کوک سنتور گذاشت. اجرای آواز هاتف شرار و نوازندگی پیانو پوریا حاتمی بخش بعدی این مراسم بود و پس از آن نماهنگی از صحبت‌های پشنگ کامکار، وارطان ساهاکیان، داوود گنجه‌ای و قاسم رفعتی پخش شد.

در ادامه میرجلال‌الدین کزازی با بیان هنری خود از نام میلاد کیایی و مهر ماه که او در آن متولد شده است گفت و یادآور شد: میلاد از من خواست درباره نام او اندکی سخن بگویم. میلاد پیوندی با تولد و ولادت ندارد. میلاد نامی مهم و ایرانی است در شاهنامه هم بارها این نام به کار رفته است. خوش می‌دارم هشتادمین سالگرد میلاد کیایی را. سالیان بسیار بماند و با هنر خویش ما را بی‌افزاید.

بخش بعدی این برنامه سنتورنوازی غلامحسین شهریاری به همراه دکلمه دختر او آوا شهریاری بود. در ادامه برنامه مجری از پشنگ کامکار، وارطان ساهاکیان، داوود گنجه‌ای، قاسم رفعتی، حمیدرضا نوربخش، حمیدرضا عاطفی، عباس سجادی، میرجلال‌الدین کزازی، محمدعلی مرآتی و مهدی مساح‌بیدگلی دعوت کرد تا روی صحنه بیایند تا به مناسبت هشتادمین سالروز تولد میلاد کیایی برای سال‌ها تلاش این هنرمند عرصه موسیقی از او تجلیل کنند.

در ادامه میلاد کیایی طی سخنانی کوتاه گفت: با اینکه چندین سال نخواست‌ام و می‌دانم اگر از ساز فاصله بگیرم ناساز می‌شود و قهر می‌کند، اما سعی می‌کنم با آن آشتی کنم و به جای صحبت چند دقیقه‌ای برایتان بنوازم. او ضمن اشاره به اینکه در سال‌های اخیر مقداری از فرهنگ کاسته شده، عنوان کرد: از من می‌پرسند چرا طی سال‌های اخیر نسل‌های دو، سه و حتی چهار، آهنگ‌های زمان گذشته را اجرا می‌کنند؟ متأسفانه صدای خواننده زن حذف شد و این مانند آن است که چاشنی از غذا حذف شود.

کیایی در ادامه قطعه‌ای را که سال‌ها پیش در حضور رهبر شوروی در ایران نواخته بود را اجرا کرد و خانم گل‌کار با دایره او را همراهی کرد.

در پایان نیز هدایایی از سوی خانه موسیقی ایران، خانه موزه دکتر معین و استاد امیرجاهد، مرکز موسیقی شهرداری تهران، انجمن موسیقی ایران و بانو شهریاری به میلاد کیایی تقدیم شد.

ایران و با همکاری خانه موسیقی ایران چهارشنبه ۲۳ آبان در سالن استاد شهناز خانه هنرمندان ایران برگزار شد.

قوم‌های کرد، ترک، تات و... حدوداً ۱۹ قوم به چه صورت تصمیم گرفته‌اند بدون اینکه هویت‌های کردی، ترکی، تاتی و... خدشه‌دار شود، با هم یک موسیقی مشترک بوجود آورند. بخشی بزرگ از قوم کُرد در شمال خراسان به بنده گفتند با افتخار ۲۵۰۰ بیت اشعار ترکی را حفظ کرده‌ام. با خودم گفتم چه ماجرابی در موسیقی است، اما این مسئله ویژگی‌ای است که به هزاره‌های ایران برمی‌گردد.

مرآتی ادامه داد: موسیقی شمال خراسان و بخشی‌ها، موسیقی فراقومیتی است و جالب است که کردها از کروغلی ترکی استفاده می‌کنند و ترک‌ها نیز از جعفرقلی کرد و این لایه‌ها در موسیقی ترکمن وجود دارد و موضوع بسیار حیرت‌انگیزی است. همچنین در این منطقه نیز استادان کنار هم زبان‌هایشان را زندگی می‌کنند و حتی زبان‌های یکدیگر را حفظ می‌کردند که بتوانند موسیقی مشترک را حفظ کنند.

موضوعی که در مورد بخشی‌ها باید گفت بخشندگی آنهاست؛ بدون اینکه قومی نگران باشد که زبانش تغییر کند از زبان قوم دیگری بخواند. این تنوع زمانی که به وحدت می‌رسد را «پیشاکلاسیک» هم نامگذاری کرده‌ام و ایران در طول هزارها سال بدین صورت شکل گرفته است و مدیون آن‌ها هستیم.

مدیرعامل انجمن موسیقی ایران خاطرنشان کرد: امشب شب مهمی است به جهت اینکه وحدت ایران را در این نوع موسیقی و این هنرمند برجسته مشاهده می‌کنیم. متأسفانه این موسیقی‌ها زیاد در سطح رسمی پخش نمی‌شود و فکر می‌کنم می‌تواند مخاطب زیادی داشته باشد.

در ادامه مراسم، مرتضی گودرزی (پژوهشگر، خواننده و نوازنده دوتار) دقایقی به اجرای موسیقی از کارگان شمال خراسان پرداخت و سپس مستند «بخشی» اثر علی عابدی برای حاضرین پخش شد.

حمیدرضا اردلان (آهنگساز، مدرس و پژوهشگر موسیقی نواحی) دیگر سخنران این مراسم در این

در ابتدای برنامه محمدعلی مرآتی (مدیرعامل انجمن موسیقی ایران) گفت: همانطور که مجری برنامه حسام رضایی گفتند، در شب مهمی برای یادمان یکی از ستاره‌های موسیقی ایران و یکی از افق‌های درخشان و جاودان موسیقی نواحی ایران گرد هم آمده‌ایم. باید عرض کنم این برنامه به همت و همراهی خانه موسیقی ایران و مدیرعامل ارجمند آن حمیدرضا نوربخش و نیز جناب عسگرپور مدیرعامل محترم خانه هنرمندان برگزار شده است.

وی سپس در ادامه گفت: حدود ۳۸ سال به عنوان محقق کوچک در زمینه موسیقی‌شناسی اقوام مشغول به فعالیتیم و دوست دارم نکته‌ای از موسیقی بخشی‌ها را با شما عزیزان مطرح کنم. موضوعی در بافت موسیقی ایران داریم شامل موسیقی‌های مختلفی شده که یکی از موسیقی‌های برجسته، موسیقی دستگاهی است که به یک ثبات و استخوان‌بندی محکمی رسیده که دیگر در آن اثری از خاصیت‌های قومی مشهود نیست. به عنوان مثال، بنده که یک کُردزبان هستم، بیات کُرد را دیگر کُردی نمی‌شنوم و این موضوع ممکن است برای ما روشن شود که فاصله‌ای بین موسیقی اقوام و موسیقی دستگاهی وجود دارد. بنده می‌خواهم سعی کنم از آن پرده بردارم. موسیقی دستگاهی استاندارد از منظر روایت در آموزش و اجرا دارد، ولی با تنوع موجود در موسیقی اقوام، رابطه و لایه‌ای مابین این دو وجود دارد.

وی افزود: در طول ۸ سال اخیر، نام این پدیده را موسیقی «فراقومیتی» گذاشته‌ام و نقطه طلوع آن را در بخشی‌ها می‌بینم که قدمت آن به قرن‌ها می‌رسد. جالب است که در شمال خراسان، چندین قوم کنار هم زندگی می‌کنند و بدون اینکه شخصی به آن‌ها سفارشی داده باشد، در کنار هم یک موسیقی مشترک هوشمندانه‌ای شکل داده‌اند. این موسیقی در واقع آن لایه وسط بوده که من آن را موسیقی فراقومیتی می‌نامم و این موضوع حس بسیار عجیبی دارد؛ اینکه

نمی‌شود، اما اینگونه نیست، اصلتی در وجودش است که به آن تکیه می‌کند. مثلاً کوک بین آواز و ساز. بخشی‌هایی داشتیم که ژست بودند و به گوش آکادمیسین‌ها میزان‌تر است، اما خود آن یک تربیت عقلی است و خودم این را زیاد نمی‌پسندم.

وی اضافه کرد: اقوام و طایفه‌های زیادی در منطقه شمال خراسان زندگی می‌کنند، امتزاجی از فرهنگ شنیداری ترک‌ها، کردها، ترکمن‌ها و اقوام دیگر که این ویژگی درک موسیقی شمال خراسان را آسان نمی‌کند، پس در یک بافت کلی می‌توانیم به این موسیقی نگاه کنیم. ممکن است در آثار بخشی قلیپور تحریر ترکمنی بشنوید. آقای گل افروز هم این کار را می‌کرد. برخی این کار را نمی‌کنند، منتهی این امتزاج فرهنگی و تعامل با این فرهنگ‌ها، قدرت را به این هنرمندان داده که آن رقیب را بردارد و احساس دوگانگی به ما دست ندهد.

اردلان در انتهای صحبت‌های خود بیان کرد: بخشی‌ها هنرمندان مهمی هستند، آن‌ها عشق و اخلاق را در جامعه پاسداری می‌کنند، باید همواره از آن‌ها حمایت کرد، همان تعدادی هم که در کشور باقی مانده‌اند سزاوار نیست در رنج و فقر به سر برند. پس از سخنرانی حمیدرضا اردلان نوبت به اجرای دوتار فرهاد قلیپور فرزند استاد فقید رسید به عنوان حسن ختام برنامه به اجرای بخشی از کارگان موسیقی شمال خراسان پرداخت. در خاتمه نیز لوح تقدیری از سوی انجمن موسیقی ایران به فرزند استاد به یادگار اهدا شد.

حمیدرضا نوربخش، حمیدرضا عاطفی، ذکریا یوسفی، مهدی شفیعی، شهرام کرمی، سامان صمیمی و جمعی از هنرمندان موسیقی نواحی و علاقه‌مندان به موسیقی فولکلور و همچنین مستند در این برنامه حاضر بودند.

آیین با اشاره به مستند «بخشی» گفت: خیلی فیلم نرم و خالصی بود. آقای عابدی محتوای فیلم را دوست دارد و غیرتی هم داشته و زیاد هم در حال و هوای فیلم و بخشی دخلتی نکرده است. تبریک می‌گویم، فیلم خیلی خوبی بود.

او ادامه داد: صحبت درباره بخشی‌ها، عاشیق‌ها و ماموستاها، این صاحبان لحن، مقداری پیچیده است. شاید مباحث موسیقی‌شناسی و اتنوموزیکولوژی جنبه‌هایی از امور پنهان آن را آشکار کند اما هرگز به کنه موضوع بعید می‌دانم پی ببرد.

بخشی مقام معظمی بوده و هست، در میان زبان‌های باستانی، مثلاً پدیده خویشان‌های آفریقا، این‌ها نمی‌توانند واژگان را در یک جمله پشت سر هم بگویند، مثلاً سه دقیقه صحبت بکنند. این‌ها یکی دو واژه می‌گویند، بعد صداهای اضافه از لابه‌لای آن ایجاد می‌شود. صداهای اضافه مانند «نچ» گفتن یا صدای در دهان و زبان که به کام دهان می‌خورد و بازمی‌گردد، یک لحظه صدا می‌دهد. دلیلش این است که وقتی می‌گوییم «عشق»، اگر نسبت حقیقی با این واژه داشته باشیم، دیگر مضمحل می‌شویم و حل می‌شویم و قادر نخواهیم بود بقیه جمله را بگوییم، یا وقتی که واژه «مرگ» را می‌گوییم آنقدر مرگ حیرتانگیز و قابل اندیشه است، نمی‌توان واژگان بعد را بلافاصله گفت.

این پژوهشگر اضافه کرد: آن کلیدهای خویشان آفریقا در موسیقی ردیف دستگاهی ما می‌شود «تحریر»؛ «آسمان بار امانت نتوانست کشید/قرعه کار به نام من دیوانه زدند». دو تحریر دارد که شما ممکن است به «چه‌چه» شناسید که انواع دارد، مثلاً چه‌چه بلبل، چرا این شعر را صاف نمی‌خوانند، آیا برای لذت بردن است؟ ریشه آن در این نیست که از تحریر و چه‌چه لذت ببریم، ریشه آن این است که وقتی به واژه‌ای می‌رسیم و آن واژه معنی عمیقی دارد، تحریر یک سکنه بین آن واژه و ادامه آن ایجاد می‌کند که خواننده و نوازنده بتواند آن را معنی و حتی برای مدت کوتاهی مداوم کند.

او تأکید کرد: گرایش بخشی‌قلیپور در آوازهایی که متر معینی دارند، به متر آزاد است، یعنی در واقع میزان‌گریز است. موضوعی است که ممکن است در مدرسه‌های جدید بگویند که چرا میزان‌ها رعایت

مراسم یادمان یک پیشکسوت سازنده ساز برگزار شد

مراسم یادمان فرمان مرادی پیشکسوت و عضو سابق هیئت مدیره کانون سازندگان ساز ۲ آبان ماه در خانه هنرمندان ایران برگزار شد.

در ابتدای این مراسم پس از پخش قسمت کوتاهی از یک فیلم مستند از فرمان مرادی، از حمیدرضا نوربخش مدیرعامل خانه موسیقی ایران برای سخنرانی دعوت شد و او ضمن ادای احترام به چهره ارزشمند هنری فرمان مرادی عنوان کرد: استاد فرمان مرادی را همه به نیکی می‌شناسند. بعضی از هنرمندان وقتی ما را ترک می‌کنند که تا آن زمان امکان برگزاری مراسمی در خور شخصیتشان فراهم نشده است و او نیز از این نظر مظلوم بود. مرادی انسان کم‌نظیری بود؛ کم‌نظیر نه تنها به جهت ساخت ساز بلکه او در طول زندگی پنجاه ساله کاری خود شخصیت یگانه‌ای داشت.

نوربخش بابیان اینکه مرادی به تنهایی بخشی از تاریخ موسیقی بود، یادآور شد: خوشبختانه توانستیم بخشی از این خاطرات را ثبت و ضبط کنیم اما آنگونه که باید، نشده است چراکه این خاطرات در نوع خودش کم‌نظیر بوده است. خاطرات او مربوط به اتفاقات پیش از انقلاب در مرکز حفظ و اشاعه موسیقی و در برهه انقلاب و تعطیل شدن موسیقی و روزهای پراشتهاب دهه شصت ممنوعیت و محدودیت‌هاست که همه جالب و شنیدنی است. مدیرعامل خانه موسیقی ایران با بیان اینکه مرادی انسان نیک‌خواه، نیک‌نفس، خوش باطن، زلال و شفاف بود، اظهار کرد: منبیتی در وجود این مرد بزرگ نبود. طی همه سال‌ها که در خانه موسیقی در

عجیبی به این حوزه و زمانش را خالصانه در بود. درونی و عمیقا شهرت برایش مطرح نمی‌خواست و طبع همچنین افزود: مرادی، کرد. فرزند بزرگ او به

خدمت او بودیم عرق همکارانش داشت و تمام اختیار این حوزه قرار داده انسان بی‌نیازی بود، نان و نبود و هرگز چیزی بلندی داشت. این هنرمند فرزندان خوبی نیز تربیت

نام رحمان، تحصیل کرده و نخبه در عین حال نوازنده تار درجه یک بود که از بد تقدیر گرفتار بیماری صعب‌العلاجی شد و در عنفوان جوانی دنیا را ترک کرد. هرچند که مرادی در مواجهه با این مصیبت، در ظاهر خم به ابرو نمی‌آورد اما درون او به انزوا کشانده شد.

حمیدرضا نوربخش در پایان صحبت‌هایش گفت: مرادی همیشه سعی داشت در حوزه کاری اصلاح ذات‌البین و آشتی برقرار کرده و هم‌افزایی داشته باشد. متأسفانه ما شخصیت بزرگی را از دست دادیم. این جلسه خوشبختانه برگزار شد و باید جلسات مکرر دیگری باشد تا از او بگوییم و بیشتر از پیش او را بشناسیم. هر چه بیشتر می‌گذرد بیشتر متوجه می‌شویم چه دوست نازنینی را از دست داده‌ایم. آن نسل، مربی و تربیت کننده بودند و خوشبختانه تاثیرات بسیاری داشته‌اند و کسانی را در کانون سازندگان ساز تربیت کرده‌اند که اکنون فعالیت می‌کنند و دست‌پرورده آن بزرگان هستند و امیدوارم این راه ادامه داشته باشد.

در ادامه نماند دیگری از فرمان مرادی پخش شد و قطعه‌ای توسط محراب آقاجانی با ساز تنبور نواخته شد که این ساز را فرمان مرادی ساخته بود. سپس محمود فرهمند سازنده ساز که از دوستان نزدیک فرمان مرادی بود بخشی از خاطرات مشترکشان را برای حضار بازگو کرد. اجرای دونوازی تار و تنبک در دستگاه شور توسط فریدون احتشامی و سعید احتشامی بخش بعدی این مراسم بود. سپس محمدرضا ژاله طی سخنانی همراه با شعرخوانی از خاطراتش با فرمان مرادی گفت. بخش بعدی این مراسم نیز شعرخوانی و غزلخوانی رضا عابدی بود. در پایان برنامه مهرداد ترابی با سازی که فرمان مرادی آن را ساخته بود، سه‌تار نوازی را برای حضار اجرا کرد.

پایان خوش ششمین جشنواره ملی موسیقی امیرجاهد

برگزیدگان رشته‌های مختلف نوازندگی و خوانندگی معرفی شدند

دلخوری دیگران نشوند. هدف به طور کلی این است که هنرمندان بیایند در چنین جشنواره‌هایی رقابت کنند. طبیعتاً مانند هر مسابقه دیگری تعدادی برنده می‌شوند و کسانی هم که برنده نمی‌شوند باید بدانند که آن‌ها هم برگزیده هستند و در جشنواره‌های بعدی می‌توانند بار دیگر رقابت کنند.

نوربخش در پایان خاطرنشان کرد: از هیئت محترم داوران تشکر می‌کنم؛ تک تک آن‌ها از سرآمدان موسیقی کشور هستند و به وجودشان افتخار می‌کنیم. از هنرمندان عزیزی که در این رقابت‌ها شرکت کردند هم تشکر می‌کنم. در سال‌های گذشته افراد مختلفی در کنار جشنواره ملی موسیقی امیرجاهد بودند. وظیفه خودم می‌دانم که از زحمات دکتر محمد الهیاری تشکر کنم، چرا که ایشان همواره با جدیت حامی این جشنواره بودند. از آقایان امیرعباس ستایشگر، محمدعلی مرآتی، سیدمحسن حسینی، مهدی مساح بیدگلی، مهدی سبحانی، دکتر مهدخت معین، اعضای شورای سیاستگذاری و تمام دست‌اندرکاران برگزاری جشنواره تشکر می‌کنم. اگر پایداری و جدیت این عزیزان نبود جشنواره ملی موسیقی امیرجاهد به این قوام نمی‌رسید.

گرچه گاهی هم در بخش داوری باید آیین‌نامه‌ها بازنگری شود و نقایص برطرف شود. حتماً باید در ژانرهای مختلف موسیقی هم‌افزایی داشته باشیم. پس از سخنانی حمیدرضا نوربخش، بیانیه هیئت داوران متشکل از مرتضی اعیان، بیژن بیژنی، فرزاد دانشمند، قاسم رفعتی، امیر پدram طاهریان، زیداله طلوعی، فرزاد عندلیبی، میلاد کیایی، آندره مرادیان، محمد مقدسی و بهنام وادانی توسط امیرپدram طاهریان یکی از داوران این دوره از جشنواره قرائت شد. در متن بیانیه آمده است: «با استعانت از بارگاه ایزد منان و با کمال خوشوقتی و به همت مسئولان فرهنگ و هنر به خصوص استاد حمیدرضا نوربخش (مدیر عامل خانه موسیقی ایران)، استاد حمیدرضا عاطفی (دبیر هنری جشنواره و دبیر هیئت مدیره

آیین اختتامیه ششمین جشنواره ملی موسیقی «امیرجاهد» شامگاه پنجشنبه ۲۶ مهرماه با حضور بزرگان عرصه موسیقی و مسئولان فرهنگی هنری در سالن اصلی برج آزادی با اعلام برگزیدگان برگزار شد. در ابتدای مراسم حمیدرضا نوربخش، مدیرعامل خانه موسیقی و رئیس شورای سیاستگذاری جشنواره ملی موسیقی امیرجاهد گفت: در این محفل گردهم آمده‌ایم تا بخشی از ظرفیت‌های موسیقی کشور را ارج بنهیم و امیدوار باشیم این چراغ که همواره روشن و فروزان بوده، روشن‌تر به پیش برود.

وی با بیان اینکه هر ساله در مقاطع مختلف جشنواره‌های متنوعی در کشور برگزار می‌شود و هر کدام از آن‌ها سازوکارهای خودشان را دارند، درباره ایده شکل‌گیری جشنواره ملی موسیقی امیرجاهد عنوان کرد: در جشنواره موسیقی جوان که در سه رده سنی و سازهای تخصصی برگزار می‌شود ظرفیت بخش‌های دونوازی، سه‌نوازی و گروه‌نوازی دیده نمی‌شود و با آقایان مهدی مساح بیدگلی و مهدی سبحانی و همچنین یادگار استاد معین، سرکار خانم دکتر مهدخت معین، در خانه موزه استاد امیرجاهد و دکتر معین نشستیم و فکر کردیم و با توجه به پیوند این خانه موزه با شهرداری احساس کردیم می‌توانیم از کمک‌های مدیریت شهری هم بهره ببریم و در نتیجه جشنواره ملی موسیقی امیرجاهد پایه‌گذاری شد. امشب اختتامیه ششمین دوره آن را با افتخار جشن می‌گیریم و ماحصل آن را می‌بینیم.

رخداد چنین اتفاقی نشان‌دهنده زنده‌بودن موسیقی و ظرفیت‌هایی است که در کشور وجود دارد. مدیرعامل خانه موسیقی با اشاره به اینکه وقتی بحث جشنواره‌های رقابتی به میان می‌آید طبیعتاً نقایص، مشکلات و گلایه‌هایی هم به وجود می‌آید، ادامه داد: انتخاب‌هایی که صورت می‌گیرد برحسب نگاه و دیدگاه هیئت داوران است. ممکن است داوران دیگری و با نگاه دیگری بیایند و قضاوت دیگری داشته باشند. باید توجه داشته باشیم که انتخاب برگزیدگان اسباب

گزارش

تداوم و توسعه فعالیت‌های افراد مستعد در آینده به شکلی صحیح و مفید فراهم شده و حداقل در دوره‌های بعدی، حمایت‌های مالی و پیگیری‌های لازم از سوی متولیان امر به نحو مقتضی و مؤثر صورت گیرد. در ادامه برنامه محمد الهیاری مدیرعامل بنیاد رودکی در سخنان کوتاهی ضمن قدردانی از دست‌اندرکاران جشنواره گفت: بسیار خوشحالم که در جمع شما عزیزان هستم، همواره سعی کردیم حامی برگزیدگان جوان و آینده‌های هنر کشور باشیم و امیدوارم باز هم بتوانیم میزبان هنرمندان باشیم. موفق و مؤید باشید.

اجراهای گروه موسیقی مهر کاشان به سرپرستی مسعود صالح آبادی، دونوازی پیانو و ویولن ایلیا گلزار و دریا روحی، دونوازی پیانو و ویولن ایلیا فریوسف و الشن نمازیان، دونوازی محلی آواز و تار یوسف سرکوهی و محسن میری، سه‌نوازی گروه آپوس از هنرستان موسیقی پسران به سرپرستی باربد کرمی و همچنین گروه موسیقی کانی به سرپرستی محمدحسن جلیلیان هم بخشی از این مراسم بود و در سه مرحله نیز به ترتیب از رتبه‌های سوم تا اول به صورت شایسته، تقدیر به عمل آمد و امسال نیز پنج نفر به عنوان استعدادهای درخشان سال ۱۴۰۳ از میان نفرات اول، از سوی هیئت داوران انتخاب شدند. میلاد کیایی، بهنام وادانی، مرتضی اعیان، محمد الهیاری، محمدعلی مراتی، امیرعباس ستایشگر، محسن حسینی، فرزاد عندیلی، سیامک جهانگیری، پدram فریوسفی، بیژن بیژنی، امیرپدرام طاهریان، فرزاد دانشمند، کارمین صراف و... مهمانان ویژه این برنامه بودند. ششمین جشنواره موسیقی امیرجاهد در بازه زمانی شهریور- مهر سال جاری به دبیر هنری حمیدرضا عاطفی و دبیر اجرایی مهدی مساح‌بیدگلی در مجموعه فرهنگی برج آزادی تهران برگزار شد.

خانه موسیقی ایران)، جناب آقای مهدی مساح‌بیدگلی (دبیر اجرایی جشنواره و عضو هیئت مدیره کانون مدرسان خانه موسیقی ایران)، جناب آقای مهدی سبحانی (عضو شورای سیاست‌گذاری جشنواره) و نیز با تشکر ویژه از اعضاء شورای سیاست‌گذاری جشنواره و همچنین تمامی عوامل اجرایی با افتخاری دیگر پایان ششمین دوره جشنواره ملی موسیقی امیرجاهد را اعلام می‌دارد. اکنون قدردان فرزندان هنرمندان که با اشتیاق به آموزش و تمرین موسیقی پرداخته و نیز با حمایت خانواده‌های هنردوست خود با وجود شرایط دشوار اقتصادی و اجتماعی که به طبع آن فشارهای روانی بسیاری را به همگان تحمیل کرده است توانسته‌اند در این جشنواره نیز شرکت نمایند. با اذعان به کیفیت مطلوب و متنوع قطعات اجرایی و هنرنمایی زیبا و ماهرانه این عزیزان از تمامی شرکت‌کنندگان و مسئولین محترم در این جشنواره که بار دیگر یک رویداد بزرگ فرهنگی-هنری را رقم زده‌اند سپاسگزاریم.

هیئت داوران ضمن «سپاس از همکاری و همیاری مسئولان و هنرمندان شرکت‌کننده و همچنین دستداران موسیقی که در این جشنواره سعی وافری داشته‌اند، رضایت خود را از سطح برگزاری جشنواره اعلام می‌دارد. بدیهی است تعداد ۱۷۸۰ اثر ارائه‌شده به دبیرخانه جشنواره مورد ارزیابی دقیق و داوران اولیه قرار گرفته، سپس در بخش دوم نیز اجراهای صحنه‌ای در بخش‌های دونوازی و گروه‌نوازی به صورت حضوری ارزیابی شدند که در نهایت، تعداد ۱۴۶ اثر توسط هیئت داوران انتخاب و معرفی شده‌اند. امسال نیز در اقدامی شایسته و به درخواست هیئت داوران باتوجه به اهداف جشنواره مبنی بر ضرورت کشف استعدادهای درخشان و حمایت از نسل جوان که از سرمایه‌های ارزشمند کشور بشمار می‌آیند، ۵ نفر از برگزیدگان به‌عنوان استعدادهای درخشان توسط هیئت داوران اعلام می‌گردند.

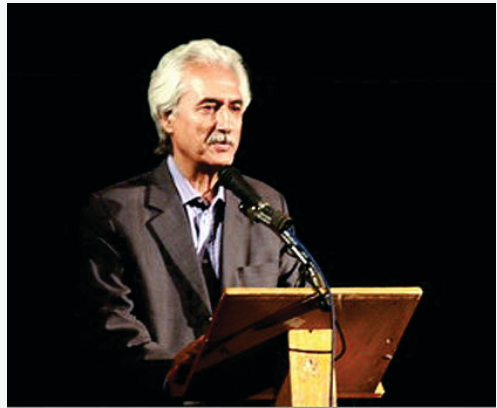
هیئت داوران ضمن ارج نهادن به تلاش تمامی عزیزان شرکت‌کننده در این رخداد فرهنگی هنری، امیدوار است دگربار برای هفتمین دوره جشنواره ملی موسیقی امیرجاهد با شناسایی آثار ارزنده ضمن تقدیر و تشویق برگزیدگان، شرایط مناسب جهت

«بهر روز وجدانی»

کتاب «فضای نوین موسیقی ایرانی» با تغییر دولت فراموش شد

دست دوستی به طرف بزرگان موسیقی مملکت و دست مودت به سوی خانه موسیقی دراز کنند و حتماً افرادی ایشان را در اجرای بهتر امور و شناساندن مجریان واقعی موسیقی کمک خواهند کرد. روی کار آمدن ایشان برای مجریان واقعی کشور که چند سالی کنار گذاشته شده‌اند خبر خوشی است. وجدانی در بخشی از صحبت‌هایش عنوان کرد: در دوره گذشته که آقای عباس صالحی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی بود و آقای مرادخانی معاون هنری ایشان بود، پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی از من خواستند تا در مورد موسیقی کشور آسیب‌شناسی کنم و من در آن به مشکلات موسیقی ایران زمین از چند هزار سال پیش و ریشه‌یابی و برطرف کردند این مشکلات بصورت دقیق و جامع پرداختم و آن را با عنوان کتاب «فضای نوین موسیقی ایرانی» تحویل پژوهشگاه دادم و بنابر این بود تا به چاپ برسد. نشست رسانه‌ای در این خصوص تدارک دیده شد و همگی تایید کردند که جای چنین کتابی خالی بوده است اما در همان زمان دولت و وزرا تغییر کردند، هر آنچه بود و نبود تعطیل شد.

عضو هیأت مدیره کانون پژوهشگران خانه موسیقی ایران در ادامه یادآور شد: آخرین کار من «فرهنگ جامع موسیقی ایرانی» است که در دو جلد ۱۶۰۰ صفحه‌ای برای نخستین بار در ایران منتشر شده است. الان مشغول ویرایش و فیش‌برداری اضافه کردن واژگانی است که احیاناً فراموش شده است به آن کتاب هستم که اگر قرار به تجدید چاپ شد این موارد را لحاظ کنم.

امیدوارم آقای عباس صالحی و معاون هنری ایشان دست دوستی به طرف بزرگان موسیقی مملکت و دست مودت به سوی خانه موسیقی دراز کنند و حتماً افرادی ایشان را در اجرای بهتر امور و شناساندن مجریان واقعی موسیقی کمک خواهند کرد.

بهر روز وجدانی پژوهشگر موسیقی و عضو هیئت‌مدیره کانون پژوهشگران خانه موسیقی ایران در گفت‌وگو با روابط عمومی این نهاد درباره وزیر جدید فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: من از آنجا که دانش‌آموخته رشته مردم‌شناسی هستم یاد گرفته‌ام که هیچ چیز مطلق نیست و همه چیز نسبی است حتی در مورد آدم‌هایی که صحبت می‌کنیم باید ببینیم آن فرد در مواجهه با چه چیزی بهتر یا بدتر است و چه امتیازی باید به او بدهیم.

او در ادامه افزود: وزیر کنونی فرهنگ و ارشاد اسلامی در مقایسه با وزرای قبلی، انسان متعادل‌تر، با فرهنگ‌تر و هنردوست‌تری است و تا جایی که متوجه شدم ایشان علاقه‌مند به مسائل میراث فرهنگی، فرهنگ و هنر ایران و بخصوص موسیقی ایران است از این رو نگرش آقای صالحی در مقایسه با وزرای پیشین خیلی بهتر است و امیدواریم لااقل تخریب‌هایی که در ارتباط با موسیقی صورت گرفته و جدایی که میان مجریان واقعی موسیقی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که متولی مسائل فرهنگی و هنری است ایجاد شده، برطرف شود.

این پژوهشگر همچنین اضافه کرد: بسیاری از افراد هنرمند شناخته‌شده در رشته موسیقی با خانه موسیقی در ارتباط هستند و فعالیت می‌کنند و امیدوارم آقای عباس صالحی و معاون هنری ایشان

انتظارات هنرمندان از دولت جدید

نمی‌شناسند بلکه به مرحله‌ای که باید این هنر طی کند تا بتواند پویا و موثر در جامعه باقی بماند آشنایی ندارند. به عنوان مثال به تأسیس مراکز تحصیلی موسیقی اهمیت چندانی داده نمی‌شود و به آموزش این هنر اهمیتی داده نمی‌شود تا آنطور که باید جا بی‌افتد و هنرجوی موسیقی شکوفا شود و در جامعه مفید و موثر باشد. در گذشته به بخش آموزش موسیقی اهمیتی بسیاری داده می‌شد و سرمایه‌گذاری زیادی می‌شد. هنرجویان با استعداد به خارج از کشور اعزام می‌کردند تا موسیقی پیشرفت بیشتری داشته باشد. در صورتیکه طی این چهار دهه سراغ ندارم فردی بدین منظور به خارج از کشور فرستاده شود. عضو شورای عالی خانه موسیقی ایران با بیان اینکه مشکلاتی که در ارتباط با موسیقی است منجر شده که مراکز آموزشی نیز بدون راهکارهای تخصصی پیش بروند، عنوان کرد: ابتدا باید نفس موسیقی در کشور جا بی‌افتد که این هنر یک طبیعت است و آری یا خیر آن پذیرفته شود و سپس بدنبال راهی برای پیشرفت آن بود که این بخش ساده خواهد شد. در صورتیکه حتی پنجاه درصد موافق و پنجاه درصد مخالف باشند هم می‌توان کاری برای آن کرد اما زمانیکه به هیچ‌وجه حاضر به صحبت درباره آن نیستند چگونه می‌توان اصل آن را پذیرفت؟ او در پایان گفت: موسیقی برای جامعه و مردم عادی جا افتاده است و آن را می‌شناسند و با آن زندگی می‌کنند اما وقتی به آقایان می‌گوییم که حتی عبادات شما برپایه ریتم و موسیقی است باور نمی‌کنند. باور نمی‌کنند که شجریان با موسیقی ریتم را گفت و این ریتم موسیقی است که باعث دلنشین شدن این مناجات می‌شود. پس ابتدا باید موسیقی را بپذیریم و سپس درباره پیشرفت و ترقی آن صحبت کنیم.

ابتدا باید موسیقی را بپذیریم، سپس درباره پیشرفت و ترقی آن صحبت کنیم.

تقی ضرابی آهنگساز، رهبر ارکستر، مدرس دانشگاه و عضو هیئت مدیره کانون آهنگسازان خانه موسیقی ایران در گفت‌وگو با روابط عمومی درباره انتظارات جامعه موسیقی از دولت جدید گفت: آقای صالحی در دوره گذشته چندان اساسی به موسیقی توجه نداشتند. اکنون موسیقی به آنچه که در حد انتظار است فاصله زیادی دارد. بنابراین با توجه به فاصله ذهنی ایشان نسبت به موسیقی، انتظار زیادی هم نداشتیم که آنچنان که باید کار کنند.

او در ادامه افزود: به اعتقاد من مسئول هنری باید آشنا به تمام هنرها و اوضاع جامعه باشد تا با موسیقی آنچه که باید مطرح و به معرض اطلاع عموم برساند. موسیقی می‌تواند خیلی گویا و موثر کار خود را انجام دهد اما متأسفانه اکنون به دلایل بسیار که برای همه روشن است آنگونه که باید نمی‌توانند در ارتباط با موسیقی فعالانه کار کنند و همین موضوع باعث شده به نوعی بدون آنکه بخواهند به ضرر خودشان عمل کنند. چراکه موسیقی اگر زنده و فعال باشد می‌تواند جامعه را به سمت و سوی پیشرفت و ترقی رشد دهد اما به دلیل نبود آگاهی اکنون اینگونه نیست.

این رهبر ارکستر ضمن اشاره به این موضوع که اگر مدیر هنری خودش آگاهی لازم نسبت به موسیقی ندارد، باید مشاوران کاربلدی به کار گیرد، افزود: من اعتقاد ندارم یک وزیر باید موزیسین باشد اما باید مشاور خوبی داشته باشد تا بتواند آنچه را که در شرح وظیفه دارد محقق کند. در غیر اینصورت به بیراهه خواهد رفت. من نمی‌دانم این وضعیت به کجا خواهد رسید اما می‌دانم پیش گرفتن این مسیر به جای خوبی نخواهد رسید در صورتیکه به همین ترتیب و شکلی که از گذشته تا به حال بوده ادامه داشته باشد.

ضرابی همچنین اضافه کرد: موسیقی از مشکلات اصلی است که مسئولان آن را نمی‌شناسند و نمی‌دانند با آن چه کنند. نه تنها موسیقی را

«علی رضا اکبرپور»

هنر به بیان احساسات و ایجاد تفاهم
برای همه اقشار و کشورها کمک می‌کند

تئاتر، موسیقی می‌تواند به عنوان یک چاشنی و مکمل نقش دوم، هدفمندی‌های خود را منتقل کند که به زودی آن را تقدیم عزیزان خواهیم کرد. قرار نیست موسیقی را در دنیای ادبیات دراماتیک به صرف موسیقی تنها ببینیم بلکه آن را موسیقی مکمل می‌بینیم که می‌تواند کامل کننده اتفاقات هنری باشد. او درباره حضور برخی از خوانندگان نامی در نمایش و تئاترهای روی صحنه نیز عنوان کرد: قطعاً چندان موافق این قضیه نیستیم. به نظر من موسیقی به جهت آنچه که دارد برای خودش مستقل است و به تنهایی می‌تواند تفاهم و احساسات را بیان کند اما اگر نمایشی بخواهد از طریق این اتفاق خود را بالا ببرد خیر و من مخالف آن هستم چراکه اگر نمایش چیزی برای ارائه داشته باشد می‌تواند به عنوان یک هنر دراماتیک و مستقل که قرار است با مردم ارتباط برقرار کند عمل کرده و نیازی به آواز و خوانندگی ندارد اما اگر درام قوی باشد مسئله‌ای وجود ندارد. این مدرس در ادامه یادآور شد: یعنی درامی می‌تواند قوی باشد که با موسیقی، قوی و به اوج نرود و موسیقی حکم چاشنی داشته باشد. هر یک می‌تواند مکمل دیگری باشد اما نباید از یکدیگر عبور کنند و پیشی بگیرند همچون بازیگر مکمل در کنار هم. موسیقی در درام باید به گونه‌ای باشد که هم شنیده شود و هم شنیده نشود. مخاطب یک نمایش آمده است که درام ببندد نه اینکه فقط موسیقی بشنود. او درخصوص فعالیت‌های کانون آهنگسازان خانه موسیقی ایران نیز گفت: ما در کانون طبق سنوات گذشته به بررسی تقاضاها و برگزاری آزمون‌ها مشغول هستیم که به جدیت درخواست‌ها پیگیری و دنبال می‌شود تا عزیزی وارد کانون آهنگسازان شوند که مفید واقع شوند.

اکبرپور ضمن اشاره به این موضوع که بعضی از افراد نسل جوان موسیقی بسیار خوب هستند، گفت: توصیه من به نسل جوان این است که توانایی‌های خود را در مقوله تئوری، دانش موسیقی، مبانی نظری و ساختار موسیقی را جدی بگیرند. چراکه نسل جوانی که من بعضی مواقع مشاهده کردم انگار از این بخش عبور می‌کنند که در واقع اینگونه نیست بلکه باید گام‌به‌گام این مطالب را بیاموزند و آن را آزمون و امتحان دهند همانگونه که ما خودمان اینگونه عمل کردیم. ما مطالب نظری را در کنار مباحث عملی جدی گرفتیم زیرا این دو مکمل یکدیگر هستند و تنها هدف نواختن یک ساز نیست. این نسل قرار است به جامعه ورود کرده و انتقال‌دهنده باشند. به قول آیزنشتاین آنکس که زیاد می‌داند بسیار می‌تواند بیاموزاند. این نسل قرار است آموزگار باشند و باید زیاد بدانند و تنها به سازی که می‌زنند اکتفا نکنند.

توصیه من به نسل جوان این است که توانایی‌های خود را در مقوله تئوری، دانش موسیقی، مبانی نظری و ساختار موسیقی جدی بگیرند.

علیرضا اکبرپور آهنگساز، رهبر ارکستر، مدرس و عضو هیئت‌مدیره کانون آهنگسازان خانه موسیقی ایران در گفت‌وگو با روابط‌عمومی خانه موسیقی ایران ضمن اشاره اشاره به اینکه سال ۱۴۰۲ شش مقاله نوشته است، عنوان کرد: نام یکی از مقالات «سمفونی شماره یک» بود که برگزیده مقالات سمیناری و کنفرانسی کشور گرجستان شد و در فصلنامه بهار سال جاری خانه موسیقی ایران نیز به چاپ رسید. مقاله دیگری که در همین فصلنامه منتشر شد؛ «واکاوی دوره‌های موسیقی از آغاز تا امروز» نام داشت و این مقاله به گونه‌ای، تاریخ موسیقی از ابتدا تا انتها است. این اثر را نیز برای کشور ترکیه ارسال کرده بودم که ثبت و منتشر شده است.

این مقاله نیز در فصلنامه بهار امسال از سوی خانه موسیقی چاپ و در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفت. او در ادامه افزود: همچنین مقالات بسیاری در راستای پژوهش، تحقیق و واکاوی درباره هنر، چه از نظر تخصص موسیقی و در کنار آن نقش موسیقی در دنیای درام و نمایش نوشته و برای کشورهای متعدد ارسال کرده‌ام.

اکبرپور با بیان اینکه جمله همیشگی من این است که هنر می‌تواند به بیان احساسات، گفت‌وگو و ایجاد تفاهم برای همه اقشار و کشورها کمک کند، اظهار کرد: به قول کنفوسیوس فیلسوف چینی که می‌گوید اگر می‌خواهید قوم، ملت و قبیله‌ای را مورد مطالعه، تشخیص و شناسایی قرار دهید ابتدا سراغ موسیقی آن‌ها بروید زیرا در موسیقی آن قوم و قبیله می‌توان ذائقه‌ها، سلیقه‌ها و تمام اتفاقات آن جامعه را مورد مطالعه و تشخیص قرار دهیم و چه بهتر که توانسته‌ام در دنیای موسیقی برای خانه موسیقی به عنوان یک عضو کوچک از طریق همین درک و دریافت‌ها این مطالب را ارائه کنم و امیدوارم راهگشا و کارگشا باشد. همچنین مطالب دیگری نیز هست که در اولین فرصت ارائه خواهم کرد.

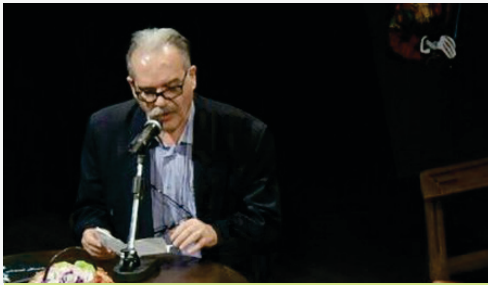
این آهنگساز همچنین اضافه کرد: مقاله‌ای با عنوان «واکاوی موسیقی در ادبیات نمایشی» دارم که به نقش موسیقی در دنیای سینما، درام و هرآنچه که می‌بینیم می‌پردازد به این معنا که در دنیای دراماتیک، سینما و

معتقدم وزارتخانه در صورتیکه دست خانه موسیقی را باز بگذارد به موسیقی بسیار کمک خواهد کرد چراکه متخصصان واقعی در این نهاد هستند.

بهروز مبصری پژوهشگر، نوازنده و عضو هیئت مدیره کانون پژوهشگران خانه موسیقی ایران در گفت‌وگو با روابط عمومی، درباره اهمیت امر پژوهش عنوان کرد: مقوله پژوهش پس از انقلاب تنها بین سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۶ فعال بود. مشکلی که وجود دارد پژوهش بیشتر بخش نمادین و رسانه‌ای است اما در مراکز استان‌ها بیشتر از ۲۵ سال است که در روز پژوهش حتی یک سمینار معمولی هم برگزار نمی‌شود. ۱۶ تا ۲۵ آذر ماه، هفته پژوهش است که مدیرکل بیشتر استان‌ها از آن بی‌خبر هستند. او همچنین اضافه کرد: اولین قدم این است که بخش پژوهش در ساختار اخبار رسانه‌ای به مردم در مراکز استان‌ها و شهرها منتقل شود. ایران کشوری است که از اقوام مختلف تشکیل شده است و طبیعتاً دارای موسیقی‌های مختلف است و قاعدتاً در بخش پژوهش به دلیل وسعت زیادی که کشور فرهنگی ما دارد، تقریباً کاری انجام نشده است. مبصری در ادامه گفت: صد و بیست کیلومتری تهران در منطقه ساوه ۴۹۲ روستا هست که هر روستا یک فرهنگ و زبان و یک مقام موسیقی دارد. با اینکه این منطقه بسیار گسترده است، به جزء دو یا سه مقاله‌ای که من نوشتم هیچ کار پژوهشی دیگری در آن انجام نشده است.

عضو هیئت مدیره کانون پژوهشگران خانه موسیقی ایران ضمن اشاره به این موضوع که پژوهش هزینه بالایی در بردارد و فرد به تنهایی امکان آن را ندارد از پس آن برآید، یادآور شد: باید وزارتخانه امر پژوهش را نهادینه کرده و مکانی را در اختیار پژوهشگران منطقه قرار دهد تا آثار جمع‌آوری شود.

حال همچون همین منطقه ساوه در تمام نقاط ایران وجود دارد. دیگر اینکه ما رسانه پژوهشی نداریم. در بخش‌های مختلف موسیقی، کانال‌ها، صفحات مجازی و رسانه‌های بسیاری در وزارتخانه و مراکز استان‌ها داریم اما در ارتباط با پژوهش رسانه‌ای موجود نیست.

نویسنده کتاب «گفته‌ها و ناگفته‌ها» همچنین اضافه کرد: حتی کارشناسانی که در اداره کل استان‌ها مشغول به کار هستند بیشتر کلاسیک کارها هستند و خودشان نسبت به مقوله پژوهش بی‌اطلاع هستند و با آن آشنایی ندارند. در صورتیکه نسبت به شرایط استان باید کارشناس محلی انتخاب شود. به عنوان مثال استان مرکزی زادگاه خانواده فراهانی است و ۴۰ درصد از موسیقیدان‌های کشور متعلق به این استان هستند در صورتیکه مسئول موسیقی این استان شخصی کلاسیک کار است که اصلاً با موسیقی ایرانی آشنایی ندارد یعنی نسبت به شرایط آن استان، کارشناس استان نیز تعیین نمی‌شود و متأسفانه دفتر وزارتخانه نسبت به چنین مسائلی بی‌اطلاع است. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید نسبت به شرایط موسیقی هر منطقه کارشناس انتخاب کند، او با بیان اینکه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید بخش رسانه‌ای فعال در زمینه پژوهش، میراث فرهنگی و معرفی شخصیت‌ها و رجال فرهنگی استان‌ها داشته باشد، اظهار کرد: ستونی از روزنامه‌های محلی به معرفی موسیقیدان‌های منطقه اختصاص یابد. متأسفانه در این زمینه به ندرت و خودجوش حرکات انفرادی انجام می‌شود. در اکثر استان‌ها کتابی درباره موسیقیدان‌های منطقه وجود ندارد که باید وزارتخانه دستوری صادر کند که مراکز استان‌ها به این امر بپردازد تا در آینده شاهد ثمراتی باشیم.

نگارنده کتاب «خنی‌اگر آسمانی» در پایان گفت: معتقدم وزارتخانه در صورتیکه دست خانه موسیقی را باز بگذارد به موسیقی بسیار کمک خواهد کرد چراکه متخصصان واقعی در این نهاد هستند. متخصص اداری با متخصص موسیقی متفاوت است.

کارکرد موسیقی در اشعار حافظ

علی‌رضا اکبرپور، مهدیه صفری کوبائی، شیما محمدی بلبان‌آباد

در بخش نخست این مقاله که در شماره‌ی قبلی فصلنامه به چاپ رسید، درباره‌ی تاثیرات عناصر موسیقایی همچون وزن، قافیه و ردیف در خلق اشعار حافظ پرداخته شد؛ در این شماره ادامه‌ی مطلب را می‌خوانیم:

درآمد

موسیقی در شعر حافظ

داده می‌شوند (مرتضوی ۱۳۷۶).
به طور کلی، ارتباط عمیق حافظ با موسیقی در دو بعد نمایان است: نخست در اشعار او که از ظرفیت‌های موسیقایی زبان برای بیان عواطف و مفاهیم عرفانی بهره می‌برد، و دوم در زندگی خود او به‌عنوان یک موسیقیدان و نوازنده چیره‌دست. این ویژگی‌ها، حافظ را به‌عنوان یکی از مهمترین شاعران موسیقایی در ادبیات فارسی معرفی می‌کند.

مطربان در شعر حافظ شیرازی

در تاریخ ایران قرون هفتم و هشتم هجری قمری از قرن‌های مهم و قابل تأمل در حوزه موسیقی و خلق آثار مربوط به آن است. صفی‌الدین ارموی (قرن هفتم ه.ق) نویسنده رساله‌الادوار فی الموسیقی؛ قطب‌الدین محمود بن سعود بن مصلح شیرازی مؤلف کتاب دره‌التاج لعزّه‌الدباج همشهری حافظ اوایل قرن هشتم ه.ق (و عبدالقادر مراغه‌ای) قرن هشتم و اوایل قرن نهم ه.ق نویسنده مقاصد‌الالحان از چهره‌های شاخص در این حوزه به‌شمار می‌آیند. حافظ از حیث تاریخی به دوره موسیقی مقامی متعلق است. (محشون ۱۳۸۸: ۱۹۲ - ۱۴۹) این دوره از موسیقی ایران از حدود اواخر قرن دوم تا قرن هشتم هجری قمری استمرار داشته است. اطلاعات موجود از مختصات موسیقی این دوره با ابهام‌های فراوان روبه‌رو است. با این تعبیر ویژگی‌های موسیقی قدیم ایرانی از مناظر مختلف بسیار نارسا جلوه می‌کند (خالقی ۱۳۳۳: ۴۳۸۶). در هر حال حافظ از حیث تاریخی مقارن و نزدیک به دوره پرتحرک موسیقی ایرانی است.

موسیقی و شعر

موسیقی ایرانی از دستگاه‌های متعددی تشکیل شده که هرکدام از گوشه‌های آوازی و سازی مجزا بنا شده و مبتنی بر نظم و انضباطی خاص و یادگیری اصولی

حافظ از اشعار موزون و موسیقایی استفاده می‌کرد تا به بیان عاطفه و مفاهیم عرفانی بپردازد (شفیعی کدکنی ۱۳۸۶). او از انواع قالب‌ها مانند غزل، قصیده و رباعی بهره می‌برد که هرکدام ریتم و موسیقی خاص خود را دارند.

در غزلیات حافظ، تصاویر و استعارات موسیقایی بسیار زیادی وجود دارد. این تصاویر به‌عنوان ابزاری برای بیان احساسات عاشقانه و عرفانی به کار گرفته شده‌اند (مختاری ۱۳۹۰) حافظ در اشعارش به‌طور مستقیم به ساز، آواز و نوای موسیقایی اشاره می‌کند و آن‌ها را نماد و وسیله‌ای برای رسیدن به حالات معنوی می‌داند (خرمشاهی ۱۳۷۵)

موسیقی در اشعار و زندگی حافظ

حافظ شاعر برجسته قرن هشتم هجری، علاوه بر مهارت شاعرانه، آشنایی عمیقی با موسیقی و هنر نوازندگی داشت. این آشنایی در اشعار او به وضوح منعکس شده است.

در غزلیات حافظ، موسیقی به‌عنوان یکی از مهمترین عناصر بیانی و تصویرپردازه به کار رفته است. او از انواع ابزارهای موسیقایی مانند چنگ، رباب، نی و غیره در اشعارش یاد می‌کند و آن‌ها را نمادی از حالات عرفانی و عاشقانه به کار می‌برد. همچنین از مفاهیم موسیقایی چون آواز، نغمه، لحن، ترانه و آهنگ برای توصیف حالات درونی و بیرونی خود استفاده می‌کند (خرمشاهی ۱۳۷۵).

فراتر از این کاربرد ادبی، حافظ خود به عنوان یک موسیقیدان و نوازنده شناخته می‌شد. شواهد تاریخی نشان می‌دهند که او در برگزاری مجالس شعرخوانی و عرفانی، از نوای چنگ و آواز خود نیز استفاده می‌کرد (شمیسا ۱۳۸۳). برخی پژوهشگران حتی معتقدند که حافظ در خلق و ابداع مقام‌های موسیقی ایرانی نقش داشته و برخی از این مقام‌ها به او نسبت

نابودش کرد، اگر دری به رویش بسته شود، سر از روزن برون خواهد آورد.

می‌بینیم که احساس و زن و تناسب و هماهنگی، به نحوی ناخودآگاه در کارهای این قبیل کسان تظاهر و تجلی می‌کند. اگر شاعر است در شعرش، اگر خطیب است در بیانش، اگر نویسنده است در نوشته‌اش این نظم و هماهنگی را مشاهده می‌کنیم. حافظ موسیقیدان حرفه‌ای نبوده است ولی این دلیل بر آن نمی‌شود که ما وی را موسیقی‌شناس و یا دوستار موسیقی و یا احتمالاً موسیقیدان ندانیم.

احساس موسیقی در حافظ، تا بدان حد بوده است که منع وردع‌ها و شرایط محیط، نتوانسته است مانع بروز و ظهور این احساس در آثار وی بشود. می‌دانیم که اکثر کلمات بخاطر مصوت‌های موجود در آن‌ها واجد یک نوع موسیقی است، بسیار است الفاظی که هر یک معنای واحد و مقرر شده‌ای دارد و فراوان است کلماتی که هر یک معنای لغوی خاص دارد ولی در محاوره، یا کتابت و به‌ویژه در شعر معنای دیگری به خود می‌گیرد، مانند نرگس که نام گلی است ولی همین لفظ وقتی در شعر می‌آید، در مقام استعاره معرف دیدگان زیبا است. آنکس که از میان انبوه الفاظ آن‌هایی را بر می‌گزیند که احساس موسیقی را در آدمی بیدار می‌کند، ناخودآگاه گذشته از نظم، یک قطعه موسیقی ابداع کرده است که فی‌نفسه زیباست.^۲

عشق تو سرنوشت من خاک دت بهشت من
مهرخت سرشت من راحت من رضای تو

تکرار حرف شین در این بیت، و زنگ و طنینی که از ادای آن حاصل می‌شود برای گوش آشنا با موسیقی حکم طنین ساز سنج را در یک قطعه موسیقی دارد.

تازمی خازومی نام و نشان خواهد بود
سرام خاک ره پیرمغان خواهد بود

و صرف وقت است. در این میان، گوشه‌های آوازی به دلیل همراهی با کلام، دلنشین‌تر و فراگیرتر و حتی ماندگارتر هستند؛ چنان که از ترانه‌ها و تصنیف‌های کهن، اشعار آن‌ها برجا مانده و امروزه نیز می‌توان با استفاده از امکانات دنیای مدرن آن‌ها را بازسازی کرد. به دلیل محدودیت تعداد دستگاه‌ها و سازها، موسیقی ایرانی به تنهایی نمی‌تواند از عهده تمام احساسات و عواطف و حالات روحی برآید و ناگزیر همواره محتاج یار و همراهی با شعر بوده است (نفری، ۱۳۸۱: ۱۱). همین موضوع، ارتباط شعر و موسیقی را به صورت سنتی دیرپا درآورده است؛ به طوری که از گذشته‌های دور موسیقی و شعر با هم همراه بوده‌اند: گوسان‌ها یا خنیاگران پارتی، نوازندگان دوره‌گردی بودند که شعر را با لحن حماسی می‌سرودند و با موسیقی همراه می‌کردند و بردگان آن‌ها که دارای مهارت و هنر بیشتری بودند به دربار راه می‌یافتند؛ چنان که نوازندگان دوره ساسانی مانند باربد و نکبسا را از همین گروه می‌دانند (رک. اخیانی، ۱۳۸۳: ۱۳۶).

مالح پیوند شعر و موسیقی را از این هم دورتر می‌برد و به زمان کوروش هخامنشی می‌رساند که او و سربازانش سرود جنگی می‌خواندند (نک به: مالح، ۱۳۸۱ الف: ۹۹)

حافظ و موسیقی

در اصطلاح موسیقی به آنکس که سازی بنوازد و یا آوازی بخواند موسیقیدان می‌گویند، بسیارند کسانی که نه سازی می‌نوازند و نه آوازی می‌خوانند ولی احساس موسیقی با جوهر روح آن‌ها چنان آمیخته شده است که اگر به جای حرفه عادی خود، بسوی موسیقی رو می‌آوردند، از برگزیدگان این هنر بشمار می‌آمدند.^۱

کسانی را می‌شناسیم که به دلیل ممنوع بودن و حفظ ظاهر، بر این احساس لطیف خود، مهار زده‌اند، اما از آنجا که احساس موسیقی چیزی نیست که بتوان به نیروی تسلط بر نفس مستورش ساخت و یا

^۱ پرسى ۱۰ اسکولز A Scholes در کتاب موسیقی‌دان‌های بزرگ - بر بنیاد همین نظریه شکسپیر را موسیقیدان معرفی کرده است. ص: ۴۳.

^۲ سی توماس براون گفته است هر جا که هم آهنگی و نظم و تناسب هست موسیقی نیز هست.

دیدگاه علی تجویدی درباره‌ی واژه‌ی دستگاه در موسیقی ایران

یکی از واژه‌هایی که احتمالاً در یکصد سال اخیر بین اهل فن موسیقی ایرانی معمول و مصطلح شده کلمه «دستگاه» است؛ مانند دستگاه ماهور، دستگاه شور و...

مفصلی پیرامون ادوار به اصطلاح «دستگاه» اشاره می‌کند و نتیجه می‌گیرد که راست در زمینه ماهور است. ۳- استاد علینقی وزیری در بخش آواشناسی در کتاب نظری موسیقی ایرانی، اصطلاح «دستگاه» را به کار برده و می‌نویسد: «آوازه‌های ایرانی را به سه قسمت متمایز می‌توان ترتیب نمود: دستگاه، نغمه، گوشه؛ و اگر موسیقی ایران را مملکتی فرض کنیم، دستگاه را ولایت و نغمات را شهر و گوشه‌ها را خانه تعبیر می‌نماییم. شرط دستگاه بودن آن است که از حیث گام، دارای چهارم و پنجم درست بوده و ضمناً فواصل بین نوت‌ها نیز مستقل باشد؛ یعنی شباهت به گام دیگری نداشته باشد. این نوع را دستگاه می‌توان گفت زیرا قابل این است که دارای نغمات و گوشه‌هایی مختلف باشد. مانند دستگاه شور، ماهور، چهارگاه، همایون، سه‌گاه و غیره.» استاد وزیری در کتاب یادشده اسامی هفت دستگاه را به این شرح: شور، سه‌گاه، چهارگاه، همایون، ماهور، نوا و راست پنجگاه ذکر نمود و اینکه به نام آوازه‌های وابسته به این دستگاه‌ها، مانند ابوعطا، دشتی، بیات ترک، افشاری و اصفهان اشاره می‌کند، قسمت کوچکی از گوشه‌های متعلق به دستگاه‌ها و آوازه‌های نامبرده را به خط موسیقی ثبت و به اختصار باتوجه به علم موسیقی نظری به خصوصیات الحان مزبور می‌پردازد. استاد وزیری در مورد پرده‌های سازنده دو دستگاه، یعنی نوا و راست پنجگاه به شرح زیر اظهار نظر می‌نماید:

«دستگاه نوا: دستگاه نوا را قبلاً اظهار عقیده نموده‌ایم که گام مستقلی ندارد یعنی عین گام شور است، منتهی شاهد نوا زیرنمایان است و گوشه‌ها هرکدام به واسطه شخصیت آهنگ و وزن شناخته می‌شوند و الا اصالت از نظر گام و یا فواصل پرده‌ها بین خودشان همان است که در شور شرح داده‌ایم. دستگاه راست پنجگاه: گام راست پنجگاه همان گام ماهور است، منتهی در تار چون سیم‌های زرد را عوض سل، فا (پنجم بمتر از سیم‌های سفید) کوک می‌نمایند. صدادهی ساز عوض شده و موسیقیدان‌های سطحی به جنسیت موضوع پی نبرده و آن را یکی از دستگاه‌های مهم فرض می‌نمایند؛ اگرچه ما هم برای موافقت با آن‌ها تعبیری یافته‌ایم که تا حدی منطبق دستگاه راست پنجگاه را تأمین می‌نماید و آن این است که پنج دستگاه گذشته را که شور، ماهور، همایون، چهارگاه و سه‌گاه است (نوا را جزء شور اصفهان را جزء همایون فرض کرده‌ایم) همه را به عنوان یک دستگاه اجرا نمایند و این عمل را نیز از قدیم مرکب‌خوانی گفته‌اند. این است که در راست پنجگاه تمام گوشه‌های مهم هر

درباره معنی لغوی «دستگاه» در موسیقی ایرانی و اینکه موسیقی ایرانی از چند دستگاه تشکیل شده و براساس چه ضوابط و معیارهایی به بعضی از مقامات دستگاه گفته می‌شود و آیا این اصلاح در موسیقی قدیم ایران معمول بوده یا نه، عقاید و نظریات مختلفی ابراز شده است؛ اینجا برای روشن شدن موضوع به شرح پاره‌ای از نظرهای ارائه شده می‌پردازم:

۱- تا آنجا که نگارنده بررسی و مطالعه کرده است واژه «دستگاه» اولین بار در کتاب بحورالالحان، از قول منتظم‌الحکما به کار گرفته شده است. این کتاب در سال ۱۳۲۲- اواخر دوره قاجاریه- در بمبئی چاپ و منتشر شده است. فرصت شیرازی در کتاب یادشده به علت اینکه سیستم ادواری، سالیان دراز بین ارباب عمل موسیقی به فراموشی سپرده شده بود، همانطور که اشاره شد، براساس نظریه دکتر منتظم‌الحکما که از شاگردان دانشمند میرزا عبدالله- راوی ردیف‌سازی- بوده، موسیقی ایرانی را در هفت دستگاه محدود می‌کند که عبارتند از: شور، سه‌گاه، چهارگاه، همایون، ماهور، نوا و راست و پنجگاه. با وجود این درباره اینکه آیا راست و پنجگاه دستگاه هست یا نه، مولف کتاب بحورالالحان، از قول دکتر منتظم‌الحکما در حاشیه صفحه شماره ۳۳ صریحاً اشاره می‌کند که: «ماهور را بعضی از قدما با راست و پنجگاه یکی می‌دانسته‌اند و برخی فی‌الجمله تغییری در آن می‌دادند ولی در طرز جدید دو دستگاه می‌دانند که نسبتی به یکدیگر نمی‌دهند، زمینه آن‌ها با هم فرق دارد، منه دام‌افضاله.»

اینکه شخصیتی چون منتظم‌الحکما در حوالی سال‌های ۱۳۲۲ تا ۱۳۳۲ قمری که با فرصت‌الدوله آشنا شده، آن هم از قول بعضی از قدما یعنی قبل از سال‌های یاد شده چنین مطلبی را عنوان می‌کند قابل تأمل است.

۲- مخبرالسلطنه هدایت که ردیف سنتی را نزد منتظم‌الحکما آموخته و به شیوه خاصی الحان را به خط موسیقی ثبت کرده، در کتاب مجمع‌الحان را به خط موسیقی ثبت کرده، در کتاب مجمع‌الادوار، پس از بحث

می‌نویسد: «دستگاه به آوازی باید اطلاق شود که طرز بستن درجات گام آن و فواصل جزء آن شباهت به گام دیگری نداشته باشد...»

۷- شادروان مرتضی حنانه در کتاب گام‌های گمشده، واژه «دستگاه» را چنین توصیف می‌کند: «اما در پی بردن به مفهوم دستگاه کمی باید تأمل کرد: زیرا این کلمه در مجموع به مفهوم دیگری نیز دلالت می‌کند؛ مجموع اجزاء یک واحد شناخته شده که هر یک از اجزاء آن نقشی مستقل دارد و در عین حال تمامشان به هم وابسته‌اند و با هماهنگی کامل برای حصول به یک نتیجه کلی کار می‌کنند، مانند ماشین چاپ یا اتومبیل و غیره...؛ پس باید در موسیقی نیز این کلمه را چنین تفسیر کنیم: مجموع اجزاء یک آهنگ که در یک گام با یک مقام با حفظ فواصل مخصوص آن مورد استفاده قرار گرفته باشد.» آقای مرتضی حنانه پیرامون علت اینکه موسیقی ایرانی در هفت دستگاه محصور شده می‌نویسد: «با یک نظر اجمالی به تئوری موسیقی غرب و اکثر ملل دنیا می‌توان به این نتیجه رسید که موسیقی اصولاً با عدد هفت رابطه ناگسستنی دارد؛ مثلاً در هر گام هفت نت موجود است و تعداد علامات تغییردهنده به پیروزی از تعداد صداها هفت...، بنابراین بعید نیست که برحسب عادت و اعتقاد به عدد هفت، دستگاه‌های موسیقی ایرانی را هفت نوع تصور کرده باشند.

لغت ترکیبی «دست» و «گاه» ممکن است همان معنی پوزیسیون (اعمال انگشت‌های دست) باشد.»

این بود شرح مختصری از نظرهایی که درباره اصطلاح دستگاه و تعداد آن از جانب برخی از موسیقیدان‌ها ابراز شده است.

دستگاهی خوب است خودنمایی نموده و فرود به ماهر بیاید راست خود یک آوازی بوده که در موسیقی قدیم نوشته ما عنوانی دارد و پنجگاه هم گوشه‌ای است، اما امروز اصل موضوع مهم‌تر از این دو گوشه است.

در واقع آوازی است که همه آوازا در آن زده می‌شود. پس گام و نت‌شناسی آن عیناً همان است که در ماهر ذکر نموده‌ایم...

۴- روح‌الله خالقی در نظری به موسیقی، در باب واژه «دستگاه» می‌نویسد: «کنون آوازه‌های بزرگ را در دستگاه می‌نامند از این قرار: ماهر، همایون، سه‌گاه، چهارگاه، شور، نوا، راست پنجگاه این طبقه‌بندی از چهل پنجگاه سال قبل معمول شد و امروز هم متداول است...»

روانشاد خالقی ضمن تأیید نظریه وزیری، به شرحی که اشاره شد، اضافه می‌نماید: «بعضی بر تقسیم‌بندی فوق ایراد کرده و گفته‌اند که چگونه ماهر و راست پنجگاه یکی است و شور عین نواست؟ البته مقصود از طبقه‌بندی فوق این نیست که راست پنجگاه از حیث حالت و کیفیت و طرز نواختن و ایست‌ها و فرودهای مخصوصش مانند ماهر است و البته از نظرهای فوق ماهر و راست پنجگاه با یکدیگر تفاوت دارند. همچنین آواز نوا هم از حیث حالت و کیفیت و تأثیر و فرودهای مخصوص و غیره با شور مختلف است. ولی مقصود این است که مقام نوا و شور یکی است و مقام راست و ماهر اختلاف ندارد...»

۵- پژوهشگر عالی قدر شادروان تقی بینش در تعلیقات جامع‌اللاحان، می‌نویسد «متاسفانه چون بعد از مراغی موسیقی نظری در ایران به پس‌گرایید و اثر ارزنده‌ای که نمودار سیر تاریخی و علمی موسیقی ایرانی باشد به وجود نیامده و یا اگر هم آمده باقی نمانده، باید به این حقیقت تلخ اعتراف کرد که در موسیقی ایرانی حلقه‌های گمشده بسیار به وجود آمده...»

در زمان مراغی به قول او تقسیم‌بندی علمی موسیقی ایرانی شامل ادوار یا طبقات و آوازات و شعبات می‌شده است، ولی اکنون به دستگاه و آواز و گوشه منحصر می‌شود؛ به این ترتیب که پنج یا هفت (تا چندی پیش) دستگاه است که هر دستگاه چندین آواز و هر آواز به سهم خود مشتمل بر چند گوشه است. از مقایسه اسامی قدیم با جدید به این نتیجه می‌رسیم که مقداری از آهنگی‌های قدیمی از یاد رفته...»

۶- آقای دکتر ساسان سپینتا، موسیقیدان، محقق و موسیقی‌شناس ایرانی، در کتاب چشم‌انداز موسیقی، ضمن به کار گرفتن اصطلاح دستگاه در موسیقی ایرانی

اعتراض خانه موسیقی نسبت به مشکلات اخیر هنرمندان

در پی لغو کنسرت گروه «نقش» در اصفهان و بازداشت اعضای یک گروه موسیقی که در کنسرت «کاروانسرا» موسوم به کنسرت فرضی پرستو احمدی به اجرای برنامه پرداخته بودند، حبس خشایار سفیدی و برخی دیگر از مشکلات هنرمندان حوزه موسیقی، خانه موسیقی ایران بیانیه‌ای منتشر کرد.

اقدامات عاجل انجام دهند. همچنین خانه موسیقی از پروسه‌ی طولانی و غیر معقول اخذ مجوز از دفتر موسیقی و استعلام‌های غیرضروری انتقاد کرده و با اشاره به گسترش روزافزون شبکه‌های مجازی و دسترسی سریع و آسان مردم به انواع تولیدات هنری این پروسه را بجز اتلاف وقت و ایذا اذیت هنرمندان بی‌فایده دانسته است.

لازم به ذکر است که کنسرت گروه «نقش» که قرار بود پنجشنبه و جمعه در اصفهان به اجرای برنامه پردازند علیرغم صدور مجوز و فروش بلیت، به علت حضور یک بانوی نوازنده در بین اعضای گروه یک روز قبل از اجرا، لغو و از اجرای برنامه ممانعت به عمل آمد.

در این بیانیه هیئت مدیره با اعتراض به موارد ذکر شده از دولت تازه مستقر شده خواست تا در زمینه مطالبات هنرمندان حوزه‌ی موسیقی بویژه ممنوعیت فعالیت زنان هنرمند بیش از پیش همت گمارده و باتوجه به شعار رئیس جمهور محترم مبنی بر وفاق ملی نسبت به تسهیل فعالیت‌های هنرمندان عنایت ویژه‌ای داشته باشند.

هیئت مدیره خانه با اشاره به سند موسیقی که در دولت قبلی مصوب و ابلاغ شد ضمن محکوم کردن سلیق شخصی برخی مسئولان نسبت به بی‌احترامی به مجوزهای صادر شده از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد و ادارات تابعه از یک بام و دو هوای موجود در سیاست‌گذاری‌های فرهنگی انتقاد کرده و از مسئولان خواسته تا نسبت به ضمانت اجرایی سند موسیقی

بیانیه خانه سینما، تئاتر و موسیقی ایران در پی تصویب قانون حجاب و عفاف

خانه سینما، تئاتر و موسیقی ایران در پی تصویب قانون حجاب و عفاف
بیانیه‌ای منتشر کردند که متن آن بدین شرح است:

خانواده، زندان و کانون اصلاح و تربیت را برایشان لازم دانسته، هرگز مقبولیت مردمی برای اجرا نخواهد داشت. قانونی که زبان بیگانه را برسر خودی دراز کند جز تشمت در جامعه حاصلی ندارد. قانونی که زندگی در وطن را «کیفر» بداند جز تبدیل مفهوم «وطن» به یک زندان بزرگ، معنایی دربر ندارد.

ما، جامعه اصناف هنر ایران از همه بزرگان این مرزوبوم، اندیشمندان، حقوق‌دانان، جامعه‌شناسان،... و همه دلسوزان ملت بزرگ ایران تقاضا داریم با منطق و استدلال و نیک‌اندیشی مانع از اجرای این قانون بد و تفرقه‌افکنانه شوند.»

«بر خود لازم می‌دانیم نگرانی جدی خود را نسبت به قانون موسوم به حجاب و عفاف اعلام داریم. نگرانی گسترده معطوف به روح ضد ملی و تفرقه-افکنانه این قانون است که واضعان آن بی‌توجه به اصول حکمت و عقلانیت و نیاز به مقبولیت اجتماعی با بسط و گسترش دایره جرم‌انگاری فراتر از نیمی از آحاد جامعه، بی‌سابقه‌ترین و بزرگترین زمینه انشقاق ملی را دامن می‌زنند و این جز شک غالب «نفوذ» برای تخریب آرامش جامعه را به ذهن متبادر نمی‌کند.

بنظر ما اهالی فرهنگ و هنر، قانونی که کودکان را تنها با یک ریشخند مجرم دانسته و جدایی از

آذر هاشمی بازرس هیئت مدیره خانه موسیقی ایران شد

مجمع عمومی عادی سالیانه خانه موسیقی ایران با حضور اعضای هیئت مدیره این خانه عصر روز یکشنبه ۲۷ آبان ماه در سالن اجتماعات این مجموعه برگزار شد.

اسلامی مطرح و امیدوارم هر چه زودتر محقق شود. در ادامه هیئت رئیسه مجمع با حضور فریدون شهبازیان، شهلا میلانی، هادی منتظری و نازنین جلالی تشکیل شد.

آذر هاشمی بازرس هیئت مدیره خانه موسیقی ایران به منظور تشریح وضعیت و عملکرد مالی سال ۱۴۰۲ دعوت شد و طی سخنانی گزارش این عملکرد را ارائه داد. پس از ارائه گزارش نامزدهای بازرسی معرفی و هر یک چند دقیقه‌ای صحبت کردند.

در ادامه رای گیری انجام گرفت و پس از شمارش آرا آذر هاشمی، خسرو بهرامی و محمدرضا صفی به ترتیب بیشترین رای را کسب کردند. براین اساس آذر هاشمی به عنوان بازرس اصلی و خسرو بهرامی به عنوان بازرس علی‌البدل شناخته شدند.

در ابتدای این مراسم حمیدرضا نوربخش مدیرعامل خانه موسیقی ایران، ضمن اشاره به اینکه تصویب صورت‌های مالی و اجرایی خانه و انتخاب بازرس دستور جلسه این مجمع است، عنوان کرد: جلسات هفتگی هیئت مدیره منتخب مجمع با جدیت، مرتب و منظم برگزار می‌شود. ما از سال گذشته فعالیت‌های جاری و چشمگیری داشتیم. خوشبختانه هر سال که می‌گذرد، خانه موسیقی نهاد پایدارتر و درخت تناورتری می‌شود.

نوربخش با بیان اینکه هیئت مدیره خانه بسیار جدی است و موضوعات مختلف را پیگیری می‌کند، اظهار کرد: یکی از موضوعاتی که در دستور کار است، بحث مشارکت صنف در امور اجرایی کشور است که در دیدار با معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد

فراخوان نهمین فستیوال رقابتی «پیانو کلارا» منتشر شد

نهمین دوره فستیوال رقابتی «پیانو کلارا» در پنج رده سنی با حضور هیئت داوران دی ماه سال جاری برگزار خواهد شد.

شده را در قالب لوح فشرده (سی‌دی) تا ۸ دی ماه به دبیرخانه این فستیوال به نشانی خیابان فاطمی غربی، بعد از خیابان جمالزاده، پلاک ۲۷۰، خانه موسیقی ایران، کدپستی ۱۴۱۶۸۴۳۸۱۱ ارسال کنند.

آیین پایانی و اعلام برگزیدگان فستیوال «پیانو کلارا» ۲۸ دی ماه برگزار می‌شود.

هشت دوره جشنواره رقابتی نوازندگی «پیانو کلارا» با هدف کشف و شناسایی استعدادهای درخشان هنری، پرورش و معرفی آن‌ها به جامعه هنری، ایجاد بستر مناسب برای فعالیت‌های حرفه‌ای نوازندگان جوان، حمایت مادی و معنوی از برگزیدگان و هنرمندان مستعد جوان برگزار شده است.

این فستیوال در پنج رده سنی؛ گروه الف: ۶ تا ۹ سال، گروه ب: ۱۰ تا ۱۳ سال، گروه ج: ۱۴ تا ۱۶ سال، گروه د: ۱۷ تا ۲۰ سال و گروه ه: ۲۱ تا ۲۴ سال برگزار می‌شود و متقاضیان برای شرکت در این فستیوال لازم است یک قطعه از دوره باروک (باخ، هندل،...)، موومان اول از سونات دوره کلاسیک (هایدن، موتسارت، بتهوون) و یک قطعه از دوره رمانتیک یا مدرن (قرن بیستم) حفظ و به صورت تصویری ضبط کنند و استفاده از رایانه همراه و آی‌پد نیز بلامانع است.

لازم به توضیح است که نوازندگان باید با پوشش رسمی و پدالگیری در فیلم ضبط شده مشهود باشند. متقاضیان شرکت در این فستیوال باید ویدئو ضبط

پرونده متقاضیان عضویت در ۶ کانون خانه موسیقی ایران بررسی شد

و از میان ۸ پرونده متقاضی عضویت در خانه موسیقی ایران، ۳ پرونده تأیید، ۳ پرونده نیز ارجاع به مصاحبه و ۲ پرونده مورد قبول واقع نشد.

جلسه هیئت مدیره **کانون نوازندگان کلاسیک** متشکل از فرزاد دانشمند، امیرپدرام طاهریان، عبدالسعید خرمشاهی، خسرو بهرامی، علیرضا میرآقا و ماریه جلیلیان نیز ۲۳ مهر ماه برگزار شد.

۴۱ پرونده متقاضی عضویت مورد بررسی قرار گرفت و بر این اساس ۲۱ نفر تأیید، ۱۷ نفر به مصاحبه ارجاع داده شدند و دو پرونده مورد قبول واقع نشد.

در پنجمین جلسه که ۲۴ مهر ماه برگزار شد، هیئت مدیره **کانون سازندگان** ساز متشکل از علیرضا جاویدمقدم، مجتبی نوایی، تورج جمالی، هوشنگ اکبری و شاهرخ حاتمی ۲۴ پرونده متقاضی عضویت را بررسی کردند که از این میان ۲۳ پرونده مورد قبول واقع شد و با عضویت ۱ نفر موافقت نشد.

ششمین و آخرین جلسه کانون‌های ده گانه خانه موسیقی ایران را هیئت مدیره **کانون خوانندگان** سنتی متشکل از حمیدرضا نوربخش، هنگامه اخوان، مظفر شفیعی، حسن بخشی، قاسم رفعتی و غلامرضا رضایی در تاریخ ۲۸ مهر ماه تشکیل دادند که طی این جلسه، پرونده ۸ نفر متقاضی عضویت و تجدیدنظر مورد بررسی قرار گرفت و همگی تأیید شدند.

طی برگزاری جلسات ۶ کانون؛ صدابرداران، مدرسان، خوانندگان کلاسیک، نوازندگان کلاسیک، سازندگان ساز و خوانندگان سنتی خانه موسیقی ایران در مهر ماه، ۱۵۷ پرونده متقاضی عضویت و ارتقا درجه توسط هیئت مدیره این کانون‌ها مورد بررسی قرار گرفت.

در نخستین جلسه، یکشنبه ۱۵ مهر ماه سال جاری، هیئت مدیره **کانون صدابرداران** خانه موسیقی ایران متشکل از امید انصاری، علیرضا آزادگان‌مهر، سوسن بخشایش، رحیم شبخیز و محمود آیت، پرونده متقاضیان عضویت و ارتقا درجه این کانون را بررسی و به درخواست‌ها رسیدگی کردند که در نهایت از ۵ پرونده متقاضی، ۳ پرونده تأیید و ۲ پرونده به شرکت در آزمون ارجاع داده شد.

چهارشنبه ۱۸ مهر ماه جلسه هیئت مدیره **کانون مدرسان** متشکل از داوود گنجه‌ای، آذر هاشمی، محمد سریر، مهدی مساح‌بیدگلی، هادی منتظری، رضا شایسته و آرش فرهنگ‌فر برگزار شد که از ۷۱ پرونده متقاضی عضویت جدید و تجدیدنظر، ۶۶ نفر تأیید و ۵ پرونده منوط به مصاحبه شد.

طی سومین روز در تاریخ ۲۳ مهر ماه هیئت مدیره **کانون خوانندگان کلاسیک** متشکل از شهلا میلانی، پیام رستمی، نازنین جلالی، محمدرضا صفی، نسرين ناصحي و محمدرضا قراتپه تشکیل جلسه داد

انتشار فراخوان هشتمین دوره دوسالانه آلبوم موسیقی

بیستمین مراسم ویژه شب موسیقی برگزار می‌شود

در ۵ بخش؛ موسیقی کلاسیک ایرانی شامل ردیف دستگاهی و ارکسترال، موسیقی نواحی، موسیقی تلفیقی، موسیقی پاپ و موسیقی کلاسیک غربی اهدا خواهد شد.

متقاضیان شرکت در این رقابت تا ۲۵ آذر ماه سال جاری فرصت داشتند آثار خود را ارسال کنند.

برگزیدگان دوسالانه جایزه آلبوم موسیقی اسفند ماه سال جاری در بیستمین شب موسیقی خانه موسیقی ایران معرفی خواهند شد. تقدیر و تجلیل از چهره‌های پیشکسوت موسیقی و اجرای موسیقی در سبک‌های مختلف و معرفی استعدادهای جوان موسیقی از دیگر برنامه‌های مراسم سالانه خانه موسیقی ایران است.

خانه موسیقی ایران در نظر دارد پس از ۵ سال وقفه بیستمین دوره سالانه شب موسیقی را اسفند ماه سال ۱۴۰۳ برگزار کند و از این رو هشتمین دوره دوسالانه جایزه آلبوم موسیقی نیز طی این مراسم برگزار می‌شود که فراخوان آن منتشر شد.

براساس این فراخوان خانه موسیقی ایران در نظر دارد از میان آلبوم‌های دارای مجوز و منتشر شده در بازه زمانی فروردین ماه ۱۴۰۰ تا مهر ماه ۱۴۰۳، پس از بررسی‌های محتوایی لازم، بهترین آلبوم‌ها را انتخاب و در مراسم شب موسیقی که پایان سال برگزار می‌شود، معرفی کند. جایزه بهترین آهنگساز، تکنواز، خواننده و بهترین آلبوم موسیقی ملی ایران

سال ۱۳۹۸ در پی وقوع حوادث داخلی در کشور

و به منظور ابراز همدردی با هموطنان داغ‌دیده،

جشن بیستمین سالگرد تأسیس خانه موسیقی ایران

که قرار بود دی ماه همان سال برگزار شود، لغو شد.

کارگاه‌ها و مستر کلاس‌های آموزشی خانه موسیقی ایران در فصل پاییز

خانه موسیقی ایران در فصل پاییز سال جاری دو کارگاه و مستر کلاس «پداگوژی پیانو» و «راهکارهای موفقیت در صنعت موسیقی و آشنایی با ظرایف و دقایق تهیه‌کنندگی» را به صورت آنلاین و حضوری برگزار کرد.

کارگاه تخصصی «راهکارهای موفقیت در صنعت موسیقی و آشنایی با ظرایف و دقایق تهیه‌کنندگی» با تدریس محسن رجب‌پور مهر ماه در سالن استاد شهناز خانه هنرمندان ایران برگزار شد.

طی این جلسات محسن رجب‌پور درباره ویژگی‌ها و مختصات تهیه‌کنندگی در حوزه موسیقی، برندسازی و مخاطب‌شناسی، روش‌ها و متدهای تهیه و تولید آثار پرمخاطب، نحوه تعامل و ایجاد ارتباط سازنده بین عوامل تولید یک اثر شنیداری و نکات حرفه‌ای و تخصصی در حوزه صنعت موسیقی به تفصیل سخن گفت. همچنین علاوه بر ارائه مطالب مرتبط

به پخش و آنالیز قطعات ارائه شده از سوی برخی از شرکت‌کنندگان و علل و عوامل دخیل در موفقیت قطعه و عوامل سازنده آن پرداخته شد.

مستر کلاس «پداگوژی پیانو» نیز طی ۸ جلسه توسط پروفسور کلارا بوکوچاوا تدریس شد که در آن متدهای آموزشی پیانو، تکنی‌های نوازندگی و آشنایی با سبک‌های نوازندگی به هنرجویان آموزش داده شد. کلارا بوکوچاوا از مدرسین مطرح ساز پیانو با متد روسی است که بیش از بیست سال در ایران به برگزاری کلاس‌ها و فستیوال‌های پیانو پرداخته است. کلارا بوکوچاوا دارای مدرک استادی از کنسرواتوار تفلیس است.

گذری بر اجرای کنسرت ارکستر سمفونیک منظومه سیمرغ

یک جهان پیام

کنسرت منظومه سیمرغ (قاف)
از همه نظر یک الگوی زیبا برای
همه‌ی فعالان فرهنگ و هنر
ملی ایران محسوب می‌شود.

ارکستراسیون، کنتر پوان، سازبندی... و همچنین با بهره‌گیری از دانش وسیع خود در زمینه موسیقی دستگاهی و ایرانی و تلفیقی از این دو ژانر اثری را ساخته که فعالان و علاقه‌مندان هر دو بخش از شنیدن آن لذت می‌برند.

همین یک ویژگی برای موفقیت و فخامت یک اثر موسیقایی کفایت تا به عنوان اثری متفاوت و جذاب ماندگار شود. حال آنکه فخرالدینی با توجه به شرایط و اوضاع و احوال درونی انسان امروز در ایران و حتی فراتر از آن برای انسان و انسانیت در جهان امروز، منظومه‌ی سیمرغ را برگزیده و با غور در فرازهای مهم آن از جمله هفت وادی در طلب عشق و معرفت و معنویت و سلوک انسانی و مبارزه با تمامی پلیدی‌ها و رسیدن به جاودانگی انسانیت بال به بال سیمرغ اسطوره‌ای داده است.

منظومه‌ی بلندی که به زیبایی تمام و با تلفیقی استادانه و اجرایی زیبا بر ذهن و ضمیر شنوندگان به‌خوبی می‌نشیند؛ در این اثر، تقریباً تمامی مخاطبان از مضامین ادبی عطار بهره می‌برند اما بیش از همه این ادبا و شعرا هستند که از درآمیختگی بسیار استادانه و دقیق این همه شعر و نغمه با شگفتی به وجد می‌آیند و با ذهن و ضمیری مشحون از زیبایی‌های خیال‌انگیز از ادبیات عرفانی و اساطیری سیراب می‌شوند.

در کنسرت اخیر شکوه نوازندگی و بویژه با تکنوازی (سولیست) ویولن امین غفاری در کنسرتو پیانوی بخش اول که به رهبری آرش امینی اجرا شد از دیگر ویژگی‌های روشنی بخش این برنامه بود که درس‌هایی هم برای همه‌ی هنرمندان و برنامه‌گذاران داشت، حمایت یک پیشکسوت و

حمیدرضا عاطفی دبیر هیأت مدیره خانه موسیقی ایران پس از تماشای کنسرت ارکستر سمفونیک منظومه سیمرغ یادداشتی منتشر کرد که متن آن بدین شرح است:

«مجمعی کردند مرغان جهان آنچه بودند آشکارا و نهان فخر موسیقی و هنر ایران، استاد فرهاد فخرالدینی در آخرین اثر خود کنسرتی را بر مبنای منظومه سیمرغ عطار ساخته و پرداخته کرد و به همراهی ارکستر سمفونیک تهران روی سن تالار وحدت برد. ده اجرای پرصلابت که با استقبال کم‌نظیر مخاطبان مواجه شد. بویژه مخاطبانی که در بین آن‌ها نخبگان و فرهیختگان و موسیقیدانان بسیاری حضور داشتند.

فخرالدینی در این کار جسورانه یک بار دیگر نشان داد که از تفکری والا برخوردار است؛ اندیشه‌های پخته و ژرف که از وجوه و ابعاد متعددی نضج یافته است؛ درواقع او با چشم بصیرت، فن و هنر، سیاست و ادبیات و دغدغه‌مندی اجتماعی و تعهد اخلاقی را در هم آمیخته و با اسباب جمعی که نزدیک به نه دهه در کسب آن کوشیده، به اکسیر دانایی و توانایی دست یافته تا با ساخت چنین اثری مجموعه‌ای از عناصر مختلف تاثیرگذار را در قالب اثری هنری و زیبا و چون عصاره‌ای گوارا به کام مردم و مخاطبانش بریزد.

طیف وسیعی از مخاطبان از این کنسرت با دست پر برگشتند، نخست، موسیقیدانان و علاقه‌مندان به موسیقی در هر دو بخش موسیقی ایرانی و موسیقی به اصطلاح کلاسیک و غربی بودند که از شنیدن و دیدن این ارکستر محظوظ شدند. لازم به ذکر است که فخرالدینی با استفاده از تمامی ظرفیت‌ها و فنون موسیقی غربی از جمله

استاد از جوانان هنرمند در دو حوزه‌ی نوازندگی و رهبری ارکستر و نکات و ظرایف دیگری که بماند.

بهره‌گیری از دو خواننده‌ی توانا که همچون دو کفه‌ی ترازو در تلاش برای غایت تعادل، مدام در کنار یکدیگر بالا و پائین می‌رفتند اما در نهایت تعادل را نشانه گرفته بودند.

صداگیری و صدادهی مناسب و دقیق ارکستر و حس و حال زیبایی که ناشی از انرژی بالا و شانیت رهبر ارکستر جناب فخرالدینی بود و اینجا دقیقاً همان جایی بود که نقش رهبری و جایگاه آن در ارتقا کیفی ارکستر نقشی بلامنازع و بی‌بدیل را ایفا می‌کرد.

نوشتن این قطعه‌ی سنگین برای ارکستر با این همه ظرایف و ملودی‌های گوشنواز و بدیع کار ساده و آسانی نیست و آن‌ها که با رپرتوارهای با کلام و ارکسترال آشنا هستند می‌دانند که برای چنین آثاری یک عمر باید گذاشته شود آن هم آبا به دل بنشیند یا نه و آیا اساساً قابلیت اجرا دارد یا نه و مهمتر از همه اینکه ساخت چنین آثار بزرگ (فقط بزرگ و نه فاخر!) متأسفانه معمولاً از سوی نهادهای دولتی و حکومتی سفارش داده می‌شود و کمتر هنرمند عاشقی پیدا می‌شود که بر اساس دغدغه‌های ملی و فرهنگی و

بدون کمترین حمایتی عمر گران ماهه را برای ساخت چنین آثار ملی و میهنی صرف کند.

حال آنکه فخرالدینی با اتفاقات تلخ و ناگواری که منجر به کناره‌گیری‌اش از رهبری ارکستر ملی بود این کناره‌گیری و اتفاقات تلخ را به فرصتی ارزشمند مبدل ساخت و بیش از یک دهه از عمر خویش را برای ساخت چنین اثر زیبا و ماندگاری صرف کرد.

فخرالدینی بزرگ نشان داد که در نهمین دهه عمر خود همچنان با انگیزه و پرتلاش برای مردمش و سرزمینش حرمت و احترام وصف‌نشدنی قائل است و برای موسیقی ایران سرمایه‌ای بزرگ به‌شمار می‌رود.

کنسرت منظومه سیمرخ (قاف) از همه نظر یک الگوی زیبا برای همه‌ی فعالان فرهنگ و هنر ملی ایران محسوب می‌شود. برای هنرمندان، نوازندگان، برنامه‌گذاران، مدیران و مسئولان فرهنگی و همه و همه... که با بینش و عشق و ایثار می‌توان در هر زمان و مکان و در دل هر یاس و نومیدی، سیمرخی دیگر آفرید و یک جهان پیام خلق کرد.

برای فرهاد فخرالدینی، این مرد بزرگ آرزوی سلامتی و بهروزی دارم و امیدوارم همچنان برایمان بماند».

✽ حمیدرضا عاطفی

به مناسبت برگزاری کنسرت گروه نوای آفتاب

کنسرت ارکستر نوای آفتاب به رهبری امین سالمی پنجشنبه شب در تالار برج میلاد تهران در دو نوبت برگزار شد.

ارکستری که باید دیده و شنیده شود

شرک، آن شرلی، فهرست شیندلر، بابا لنگ دراز، اوشین و... اجرا شد. قطعا اجرای بیش از بیست قطعه موسیقی فیلم، آن هم با کیفیت فوق العاده، مستلزم تلاش بسیار و همت والای تک تک افراد گروه بویژه سولیست‌ها و رهبر ارکستر، امین سالمی بود که به خوبی از عهده‌ی این مهم برآمده بودند.

وجود و فعالیت چنین ارکسترهایی که دغدغه فرهنگی آن‌ها بیش از دیگر دغدغه‌های مادی و مالی است بسیار قابل تقدیر و ستایش است. در زمانه‌ای که با اندک تغییر فرمان در اجرای اینگونه برنامه‌ها، درآمد مالی به ده‌ها و بلکه صدها برابر می‌رسد فعالیت در این زمین به نوعی ایثار و تعهد فرهنگی محسوب می‌شود که نباید از چشم اهالی فرهنگ بویژه مدیران و مسئولان پنهان بماند.

قطعا حمایت از اینگونه فعالیت‌های فرهنگی ضرورت و بلکه واجب عینی محسوب شده و به نوعی نیاز حیاتی فرهنگ و هنر به شمار می‌رود.

برای ارکستر نوا و امین سالمی و دیگر دست اندرکاران این ارکستر آرزوی موفقیت روز افزون داریم.

ارکستر نوای آفتاب به رهبری امین سالمی در این برنامه بیش از بیست قطعه موسیقی انیمشن و سریال تلویزیونی را اجرا کردند. قطعاتی که بیشتر حالت نوستالژیک داشت؛ در ابتدای برنامه (در نوبت دوم) امین سالمی در یک ابتکار زیبا، میکروفن به دست ضمن بیان جملاتی آموزنده درباره نسل‌های مختلف دهه شصت تا به امروز، از پله‌های سن پایین آمد و میکروفن را به دست یک مجری برنامه‌های کودک در دهه شصت داد؛ "الهه رضایی"؛ همان مجری مهربانی که بچه‌های همان دهه‌ها خاطرات خوبی با او دارند...

بعد از سخنان کوتاه الهه رضایی که مقدمه‌ی خوبی برای آمادگی شنوندگان جهت شنیدن قطعات خاطره انگیز شد، بلافاصله ارکستر نوای آفتاب به اجرای قطعات پرداختند و مدرسه‌ی موش‌ها نخستین اجرای گروه بود.

در این کنسرت زیبا و نوستالژیک موسیقی فیلم و سریال‌ها، نمایش‌های عروسکی و کارتن‌های مختلفی چون کلاه قرمزی و پسر خاله، پسر شجاع، سوباسا، بازم مدرسه‌ام دیر شد، زورو، داستان‌های آقای حکایتی، کارآگاه گجت،

الگوهای ردیف میرزا عبدالله

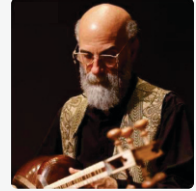
صارمی در مقدمه کتاب ضمن اشاره به اشکالاتی که در نگارش ردیف میرزا عبدالله موجود می‌باشد، الگوهای مطرح شده در کتاب را به سه بخش اصلی گوشه‌های مشترک، جملات مشترک در ساختار هر دستگاه و آواز و الگوهای مشابه در تمامی ردیف، تقسیم‌بندی نموده است که در مجموع شامل ۲۰۵ الگوی اصلی و ۸۲۵ نمونه وابسته به الگوهای اصلی می‌باشند.

نمونه‌های صوتی مورد استفاده در این مجموعه، برگرفته از اجرای استاد حسین علیزاده است.

صارمی ضمن قدردانی از حمایت و همیاری استاد خود، حسین علیزاده، عنوان کرده است: "سخاوت بزرگوارانه و هنرمندانه ایشان در اجازه بهره‌برداری از اجرای ردیف میرزا عبدالله برای نمونه‌های صوتی کتاب پیش رو، نه تنها منشأ ارزشی مضاعف به محتوای کتاب است، بلکه مرا بیش از پیش به اهداف آموزشی‌ام نزدیک‌تر کرد."

کتاب الگوهای ردیف میرزا عبدالله در ۱۲۲ صفحه همراه با سه لوح فشرده (سی دی) توسط مرکز موسیقی نهفت و انتشارات موسیقی عارف منتشر گردیده است.

کتاب الگوهای ردیف میرزا عبدالله، پژوهش و تحقیق جهان‌شاه صارمی همراه با سه لوح فشرده (سی دی) منتشر شد.

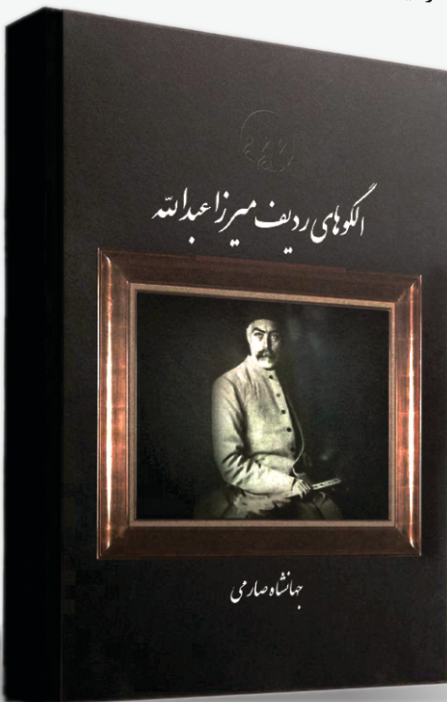
کتاب الگوهای ردیف میرزا عبدالله، پژوهش و تحقیق جهان‌شاه صارمی، همراه با سه لوح فشرده (سی دی) توسط مرکز موسیقی نهفت و انتشارات موسیقی عارف منتشر شد.

در مقدمه کتاب آمده است: "ردیف درحقیقت دستور زبان موسیقی ایرانی است که بدون دستیابی به محتوای آن، هنرجوی موسیقی توانایی رسیدن به بیانی اصولی و ریشه‌دار در اصالت نخواهد داشت.

با وجود پیچیدگی‌های خاص در ردیف که درک عمیق از آن‌ها نیازمند سال‌ها تلاش و ممارست در آموزش می‌باشد، شناخت قالب‌ها و الگوهای شاخص در ردیف نه تنها می‌تواند راهگشای تحقق این اهداف باشد، بلکه ابزاری اولیه برای رسیدن به مقوله‌ای به نام بداهه‌نوازی است."

جهان‌شاه صارمی که علاوه بر بیش از دو دهه سرپرستی گروه نهفت، تالیف کتاب‌های آموزش تار و سه‌تار، همکاری در تولید و ویرایش فنی چندین کتاب معتبر موسیقی از جمله کتاب‌های ده قطعه برای تار جلد ۱-۴، انتشار چندین آلبوم موسیقی و تجربه بیش از سی سال آموزش موسیقی را در کارنامه هنری خود دارد، در بخشی از مقدمه به روند شکل‌گیری کتاب چنین اشاره می‌کند:

"نسخه اولیه تحقیق در زمینه الگوهای ردیف میرزا عبدالله را در آذر ۱۳۶۵، پس از اتمام آموزش دوره کامل این ردیف و به‌عنوان پروژه پایانی، به سرانجام رساندم. تعمیق یافته‌هایم در ردیف میرزا عبدالله و تجربه سال‌ها تدریس ردیف به هنرجویانم، مرا بر آن داشت که با تمرکز مجدد و تحقیق بیشتر روی الگوهای ردیف، بتوانم دست‌مایه گذشته خود را هرچه بیشتر پررتر و کامل‌نمایم که حاصل آن مجموعه پیش روی می‌باشد."

امین‌الله رشیدی از خوانندگان

پیشکسوت موسیقی ایرانی جمعه ۲۰ مهرماه در سن ۹۹ سالگی، بر اثر کِهولت‌سن دارفانی را وداع گفت. او طی سال‌های اخیر فعالیت‌های متعددی در عرصه موسیقی ایرانی انجام می‌داد.

حسین سرور پیشکسوت موسیقی اصفهان و نوازنده

ویولن به دلیل بیماری سرطان و کِهولت سن ۱۸ آذر ماه در سن ۹۴ سالگی درگذشت. او از شاگردان استاد شهر اصفهانی و دوازده سال نیز در رادیو اصفهان مشغول به فعالیت بود.

حسین نوروزیان از چهره‌های شاخص هنری شهر قم،

نوازنده نی، آهنگساز و مدرس سرود اول آذر چشم از جهان فرو بست. او ۱۳ مهر سال ۱۳۳۱ چشم به جهان گشود و طی پنجاه سال خدمت هنری، علاوه بر تدریس هنر در مدارس و دبیری در عرصه موسیقی شاگردان بسیاری را نیز تربیت کرد. او به عنوان آهنگساز در گروه‌های تئاتر و سرود نیز حضور داشت.

هوشنگ بهشتی استاد آواز ۱۷ آذر ماه بر اثر بیماری

سرطان در سن ۸۳ سالگی در اصفهان درگذشت. مرحوم بهشتی از شاگردان استاد حسین یآوری بود و سال‌ها با حسن کسائی و جلیل شهنواز قطعات به یادماندنی از خود به جا گذاشتند.

جبار رحمت‌زاده مشهور به رحمتی، استاد آواهای مقامی

خراسان‌رضوی و خنیاگر موسیقی شرق خراسان ۲۸ آبان ماه در سن ۶۳ سالگی به علت ایست قلبی درگذشت. این چهره هنری خطه مرزی تایباد در دوران فعالیت خود با بیش از ۲۵ آلبوم از آثار مقامی و محلی، حضور و شرکت در جشنواره‌های بین‌المللی به صورت انفرادی به صورت انفرادی و با گروه‌های متعدد همچون گروه هنری «مولانا» از خود به یادگار گذاشته است.

ابراهیم شهدوستی هنرمند و خواننده پیشکسوت

هرمزگانی که با ترانه «سیاه زنگی» به شهرت رسید جمعه ۹ آذر ماه به دلیل ابتلا به سرطان ریه در بندرعباس دار فانی را وداع گفت. او متولد ۱۳۳۰ شاعر، ترانه‌سرا، آهنگساز خواننده و نوازنده هرمزگانی و همچنین عضو گروه موسیقی لیوا در دهه چهل و پنجاه است. تورگ، توی بندبند مغون، مرد جنوبی و پریزاد شهرقصه از دیگر آثار اوست که بارها توسط خوانندگان دیگر بازخوانی شده است.

سیداحمد مراتب متخلص به دره‌التاج از خوانندگان

پیشکسوت موسیقی ایرانی ۴ آذر ماه در سن ۷۲ سالگی بر اثر سکته قلبی درگذشت. وی اول شهریور ۱۳۳۱ در شهر اصفهان چشم به جهان گشود. او پس از انقلاب و بویژه پس از درگذشت استاد جلال تاج‌اصفهانی در زمینه‌های مختلف فرهنگی و هنری مشغول به فعالیت شد. او در محضر اساتیدی چون جلال تاج اصفهانی، حسن کسائی، جلیل شهنواز و... شاگردی کرد و نخستین ایرانی بود که بر بام کعبه اذان گفت. همچنین مدتی با ارکستر فرامرزی پاپور همکاری کرد. از او بیش از ۲۰۰ مقاله، مصاحبه، حدود یکهزار ساعت، آواز ضبط‌شده برجای مانده است.

بیژن (غلامحسین) سخن‌سنج، ترانه‌سرای پیشکسوت ایرانی

و آهنگساز ۲۷ آذر ماه در سن ۷۹ سالگی به دلیل کِهولت سن درگذشت. او که متولد ۲۵ مهر ۱۳۲۴ در تهران است، از سنین نوجوانی همراه با دوستان خود بایک بیات و ایرج جنتی عطایی شروع به یادگیری موسیقی و از شانزده سالگی خوانندگی را به صورت حرفه‌ای از رادیو و تلویزیون تا پس از انقلاب اجرای زنده در کنسرت‌ها و جشنواره‌های شهرهای مختلف ایران آغاز کرد و با هنرمندانی همچون واروژان، عطالله خرم، بیژن سمندر، بامداد جویباری، ناصر و منوچهر چشم‌آذر، محمد اوشال، آرش سزوار، ناصر فرهودی فریدون خشنود، آندرانیک و... همکاری داشته است.

ابراهیم قادری استاد موسیقی و از هنرمندان پیشکسوت بیت و حیران اهل شهرستان مهاباد ۲۹ آبان ماه در سن ۹۰

سالگی به دلیل سکته مغزی دار فانی را وداع گفت. او موسیقی فولکلور کردی را با هنرمندانی بزرگی مانند استاد حسن زیرک و محمد ماملی شروع کرد و چندین قطعه ترانه را به غنای موسیقی کردی اضافه کرده است. قادری استاد موسیقی و از هنرمندان پیشکسوت بیت و حیران اهل مهاباد در ۶ اردیبهشت سال ۱۳۱۳ در روستای عیسی‌کند این شهرستان دیده به جهان گشود و از دوران نوجوانی به دلیل استعداد، صدا و لحن زیبایی که داشت به موسیقی علاقمند شد. او با هنرمندان بزرگی مانند استاد ملاحسین آوازخوانی را شروع کرد و تاکنون دارای صدها قطعه موسیقی کردی است. فعالیت این استاد پیشکسوت تا چند سال اخیر نیز تداوم داشت و با شرکت در جشنواره‌های موسیقی محلی، چندین مقام کشوری در رشته‌های مختلف موسیقی از جمله بیت و حیران و مقام کردی کسب کرده بود.

خانه موسیقی ایران